

bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 43 ♦ ročník XII ♦ 2016

Foto V. Kopecká

MIROSLAV KUBÍČEK
KRÁSNOTVÁRNÝ SVĚT

Celý svět se přiblížil i svou krásou. Každé místo je blízké, i když pro někoho bližší. Ale také stačí rozkvetlý šeřík ve Zlámané Lhotě, vůně jarní zeleně při vernisáži zahrad, nemusíme slyšet vzdychání Cusca, hromobití Niagarských vodopádů, vdechovat indické čajové mámení, postačí tůň lesní mladiny s plněnkami hříbků nebo tůňová říční doupata s kaprálským kapřískem. Každé místo se může stát zpěvným snem. Jen vyléčit debilitu válčení a bude krásný svět.

*vidím a cítím náš svět
prameny potůčků
vodopády řek
oceány moří a lesů
každý kámen vzkvétá
zelení stromy hoří
v loukách se studánky modří
hvězdy v nich zmoudří*

*je víc krásy pro každého
než spadne granát
do slz matek a dětí
i velké naděje hořknou
ze žluči lží a smetí
je naze krásný svět
učím se za něj modlit
a chvět*

(Srdeční krajiny)

- Bez odlivu mozků nebudeme mít dost místa pro nové myšlenky.
- Stěhování národů: z jeskyní do bunkrů.
- Chyby se opakují tak dlouho, dokud se za ně platí.

aforismy Jiří Faltus

NA SLOVÍČKO S MARCELLOU MARBOE – SPISOVATELKOU A BÁSNÍŘKOU

Milá kolegyně Marcello, při příležitosti Tvého kulatého jubilea nemohu nevzpomenout na setkávání v krajském nakladatelství Kruh v Hradci Králové, kde jsme začínali pod taktovkou vzácně moudrého šéfredaktora PhDr. Jana Dvořáka. Skutečnost, že se po založení Střediska stal jeho čestným předsedou, byla nepochybně vyjádřením díky z naší strany. Nemohu nevzpomenout na Tvé dvanáctileté působení ve funkci předsedkyně Střediska, nemohu opomenout úspěšné knihy, které jsi už napsala, a jsem přesvědčen, že jich ještě hodně napíšeš. Říká se, že spisovatel s věkem uzrává jako dobré víno, nepochybují o tom, že to platí i ve Tvém případě.

Proč jsi začala psát? Zkus se ohlédnout na své impulsy k literární tvorbě.

Proč jsem začala psát vlastně ani nevím. Anebo vím? Možná proto, že jsem toužila něco předat. Poslat dál. První „knížku“ jsem totiž napsala ve třetí obecné. V té době jsem jezdila s ostatními kladrubskými dětmi cirkusáckou voltízou na hřebečkovi Ferdovi. Se svým programem jsme objížděli celou republiku, vystupovali jsme i na spartakiádě – no a mě napadlo, že mnoho dětí stejné zážitky nemá. Tak jsem se asi chtěla podělit. Opravdová knížka na toto téma – Ali a sedm Loupežníků – ovšem vyšla až v roce 1996, tedy nejméně o čtyřicet let později.

Čeho jsi na své autorské cestě dosáhla?

Nejsem si vědoma ničeho významného.

Máš nějaké základní téma?

Ano. Přírodu a lidi, především vzájemné vztahy – a to ve všech podobách. Zabývám se těmito tématy velmi intenzivně, jak ve tvorbě pro děti, tak i v knihách pro dospělé.

V životě každého člověka totiž jednou přijde čas, kdy NĚCO pochopí. Jde ovšem o to, kdy ten čas přijde. Jestli už v dětství, v pubertě, v dospělosti, nebo až v pozdním stáří. Ve svých knihách se snažím o to, aby lidé pochopili co nejdřív. Nejraději už v dětství. Aby ti, kteří pochopí, stihli ještě něco udělat. Chci, aby lidé do hloubky prožili onen prostinký fakt, že příroda a člověk jedno jsou. A že povinností nás všech je starat se o to, abychom ji nedevastovali, bezohledně nedrancovali, ale snažili se nechat něco i pro ty, kdo přijdou po nás. Pokouším se upozorňovat také na to, že sobecké ničení našeho životního prostředí, me-

zidruhových i mezilidských vztahů, nemusí být beztrestné, protože příroda je opravdu mocná.

Ovšem: Může být člověk jiný? Kdo ho vlastně stvořil?

Nemyslím si, že by se lidé mohli ve svém celku od základu změnit. Ale ráda bych je svými knihami měla k tomu, aby se každý za sebe zamyslel a alespoň se pokusil...

Zejména děti chci vést k pochopení člověka a přírody jako nedílného celku, aby k přírodě přistupovaly s pokorou, aby jí byly okouzleny, aby i později, až dospějí, k ní i ke všemu, co ji tvoří, vzhlížely s úctou a nadšeným vzrušením – a ne s představou, že příroda je tady pro člověka, aby ji pouze bezohledně využíval ke svému prospěchu. Protože teprve chápáním každého jednotlivého života, ať se již jedná o zvíře, strom či květinu, může člověk pochopit sám sebe a přiblížit se tak k porozumění životu jako takovému.

Stejně naléhavé mi ovšem připadá vyjadřovat se k problematice současné mládeže. Ono totiž, jak víme, všechno souvisí se vším.

Jakkoli to může vypadat nesrozumitelně, v souboru povídek Vyměním tý-nejdžra za cokoli mi šlo především o zobrazení modelu odcizeného světa. Nemá to být tedy žádné odsouzení současné generace. Má to být poukázání na to, že každá generace má své problémy, každá je jiná, má jiné vnímání skutečnosti a jiné hrdiny, než na jaké jsme byli zvyklí. Chtěla jsem ukázat, že i oni mají svou „perličku na dně“. Teprve, pokud ji dokážeme nalézt, může se nám podařit nalézt i vztah k současným mladým, k jejich odcizenému světu. Neboť teprve přes toto „nalezení“ na ně lze nějak působit...

Do rangu knihy patří samozřejmě i otázka etnik a jejich chápání, které také může být klíčem k nalezení své vlastní složité cesty naším zběsilým světem.

Sama sebe označuji za „hledačku“ . Hledačku poctivých a vstřícných vztahů, pravdy a lásky. Nejsem tak naivní, abych si myslela, že „pravda a láska MUSÍ zvítězit“. NEMUSÍ. Ale dělejme vše pro to, aby se tak stalo...

Naše doba je chaotická! Schopnost (a hlavně ochota) průměrné populace cokoli (kromě dílčích informací) intelektuálně chápat v kontextu, se pomalu vytrácí. Myšlení se stává děvečkou chladného kalkulu... A názor „k čemu je literatura, když nic nevyrabí, se bohužel už hodně rozšířil.“

Jeden můj přítel mi napsal: Marcello, prohráli jsme... Ale já hluboko kdesi v sobě vím, že neprohráli. Na špici každého konání je totiž TVORBA. Takže paradoxně, třebaže literatura nic „nevyrabí“, přece jen „vyrabí“ hodnoty, které nemůže vyrobit žádné jiné odvětví.

Co chystáš pro své čtenáře v nejbližší době?

Momentálně se zabývám dvěma naprosto odlišnými póly tvorby. Každý z nás má totiž více duší a tváří osobnosti. Po mnoha zkušenostech jsem došla k názoru, že chce-li člověk oslovit čtenáře, měl by se spustit až k vlastním kořenům, neboť největší tvůrčí potenciál se ukrývá právě tam.

Na jednu stranu se chci tedy pokusit o román velmi prostý a především humorný, neboť jedinečným fenoménem, kterým lze překlenout trable života, je právě humor.

Jedná se o román s názvem Utrpení docenta H. aneb Jak (ne)zvládnout manželku a jinou zvířenu. Komické situace vznikají konfrontací městského člověka, docenta H. z UK Praha, se spoustou zvířat (i neobvyklých - kuny, labuť, srnec atd.), která chová ve společném domě jeho milovaná žena. Jde mi o napsání románu tak prostého, aby se mohl číst, jako když voda teče a vzduch se dýchá, protože jsem přesvědčená, že zejména obyčejné lidské příběhy mají hluboký vnitřní smysl. Příběhy nevyumělkované, **po svém** rozvíjející vizi života a postavení člověka v něm. Příběhy, které zcela prostě upozorňují na souvislost všeho se vším, na úctu k přírodě i tradicím, na potřebu mezidruhových vazeb, příběhy, které se snaží poukazovat na SKUTEČNÉ hodnoty.

Druhým pólem je román konfrontující historii posledního století této země s nejžhavějšími problémy naší současnosti. K explikaci tohoto románu se zatím vyjadřovat nebudu.

Jak vidíš další existenci Východočeského střediska, případně i bulletinu Kruh?

Region... moje trvalá bolest, ale i láska.

Regionální autoři to měli vždycky těžší, než ti z ústředí. Je totiž problematické někde se prosazovat, když vás nikdo nezná. Pražská nakladatelství nevezmou rukopis autora, jehož jméno jim nic neříká. Recenzent na jeho novou knihu (vydanou v regionálním nakladatelství) nenapíše recenzi, dokonce si knihu ani nepřečte. Ta pak skončí v knihkupectví na regálu poblíž podlahy, ve výloze (pokud vůbec) pak někde v nejzazším rohu, protože TOHLE stejné lidé kupovat nebudou. Neznámého autora nikdo nenavrhne na žádnou cenu, a když už navrhne, je neznámé jméno při prvním třídění lektory odloženo stranou. Regionální autoři většinou nefigurují na Portálu české literatury. Když jsem učinila dotaz, proč je tomu tak, bylo mi řečeno, že je musí někdo doporučit a někdo o nich napsat. Pokud by tohle onen NĚKDO byl ochoten udělat, tedy aby o regionálním autorovi napsal, pozval ho na rozhovor do rádia či televize, otiskl o něm článek v celostátním tisku, očekával by reciprocitu. Jenže jakou reciprocitu může regionální autor nabídnout? Nebo: Jakou reciprocitu může nabídnout autor dříve narozený, který

už nefiguruje na žádném lukrativním ani politickém postu? Pes jitřničku sežral, uzavřený kruh, z něhož není úniku.

Tedy: Velmi mi záleží na tom, aby se i pro regionální autory našlo mezi těmi centrálními špičkami kousek místa na slunci, i když ani ty „špičky“ nemají dnes na růžích ustláno. Literatura pozbyla svou někdejší prestiž. Politikové ji totiž už nepotřebují...

A právě tohle byly důvody, proč jsme s několika přáteli v roce 2000 založili **Středisko východočeských spisovatelů**, to jsou důvody, proč pro něj stále pracuji, třebaže jsem roli předsedkyně již přesunula na mladší bedra.

A jak vidím existenci Střediska do budoucna? Vzhledem k tomu, že mi „mladší bedra“ současné předsedkyně Evy Černošové připadají ještě stále jako ta nej-správnější – růžově.

A jak vidím budoucnost bulletinu Kruh? V případě, že by časem hvězdné a příkladně obětavé spřežení Dušek-Faltus-Uher bylo nahrazeno spřežením kvalitativně srovnatelným, nebyl by ani tady důvod ke skepsi.

A na závěr?

Ať jsme někdy jakkoli skeptičtí, umění je pro lidstvo jeden z největších darů. Umění totiž, oproti strohé vědě, dokáže vyjádřit i to, co vyjádřit nelze. Má v sobě cosi metafyzického. Kouzelného. Je schopno proniknout tam, kam nepronikne rozum. Promlouvá chorálem zvuků, barev, tvarů, slov, pocitů, vjemů, směsíci dobra se zlem, štěstí s neštěstím, pochopení s nepochopením atd.

Dobré umění má šanci vyhovět i potřebám nadčasovým.

Může dokonce znamenat změnu kvalitativní. Může přeměňovat popel v plamen, tvrdou realitu života měnit na poezii, může okysličovat. Může učit věřit. Učit porovnávat dobro se zlem – prostě může... Promlouvá-li k nám umění a my ho dokážeme vnímat, jde o dialog našeho já s námi samými, jehož výsledkem je – anebo by mohlo být, stejně jako ve vědě, poznání.

A kdo byl poznáním nějak zasažen a neozve se, je před tváří budoucnosti vinen! Kdysi byl prý spisovatel (nejspíš se do té role sám pasoval), svědomím národa. Jenže koho dnes zajímá „svědomí národa“? Koho dnes zajímá jakékoli „svědomí“? Chvástáme se demokracií a svobodou slova. V naší pseudodemokracii jsou to už jen vyčpělé fráze. Proč k tomu, páni spisovatelé a paní spisovatelky mlčíte? Proč převážně – slovy Roalda Dahla – píšete díla „samé peří a pták nikde“?

Totíž právě teď, když nás válčují události, jimž nedokážeme zabránit, bychom se tím zprofanovaným „svědomím národa“ měli opravdu stát. A nestaneme-li se, jsme vinni! A všichni, kteří chtějí nesobeckost a statečnost pouze od druhých, místo co by začali u sebe – jsou vinni! A všichni, kdo podvádějí děti jakýmkoli násilnickým náboženstvím ústícím do terorismu, jsou vinni. Dítě – bílé, žluté, černé, rudé – se totiž narodí jako tabula rasa. Nemá žádné náboženství. To až

dospělí ho kvůli vlastnímu prospěchu podvedou. Říkám tedy znovu, že všichni, kdo se neozvou proti jakékoli devastaci – lidské duše, přírody, společnosti, všichni, kteří se tváří jako mrtví brouci, místo co by svou tvorbou i celým životem řvali, až by hradby tupého lidského sobectví padly – jsou vinni.

Jsou vinni všichni slušní lidé, kteří se stanou mlčící většinou. Protože mlčící většina může za všechny mrtvé celých lidských dějin. Totiž každý, kdo se nepostaví proti zlu, schvaluje ho. A jsou to právě spisovatelé, kteří by měli hlasitě šířit toto poselství. Poselství totiž, není-li předáno, ztrácí smysl. Tak o tohle se, přátelé spisovatelé, snažme: O ten křik. A když každý z nás bude křičet hodně, snad se lidé přece jen uslyší ...

Snad přece jen jako indiáni konečně pochopí, že je třeba kvůli přírodě i společnosti myslet dokonce až na tu sedmou generaci, která přijde po nás.

Ukázky ze současné tvorby Marcelly Marboe

Jak zařídit, aby záda nebolela.

Přiznám se, že o prázdninách pro mne bývají nejstrašlivější parné letní dny. Pokud mi zbývá ještě alespoň střípek energie, naložím vždycky po obědě všechny řvoucí a vřeštící fakany do naší Zuzanky, na střechu připnu surf a metelím si to k nejbližšímu rybníku, kde, jak doufám, se alespoň část té sběře utopí a já budu mít pokoj. Neutopí se nikdo a já se druhého rána opět s hrůzou budím do dalšího parného dne.

Zde si neodpustím krátkou poznámku ke svému windsurfingu.

Poctivě studovat jakoukoli sportovní činnost je mi z duše protivné. Ne snad, že bych byla líná, ale protože to nepotřebuji. Já jsem přirozený sportovní talent, tak nač ztrácet čas a energii nějakou výukou.

- Nemůže to být o moc jiné než na lyžích. Prostě, kouknu, vidím – jedu! oznámila jsem docentovi H., když mi jednou, po mém soustředěném nátlaku, obstaral surf a prohlásil: Teď se na tom ovšem budeme muset naučit jezdit. A hned s pedantností sobě vlastní zakoupil podrobnou příručku plnou cizích slov i nesmyslných nákresů – a dal se do studia. Velkoryse jsem přehlížela, když jako malý kluk zvedal plachtu na dvorku za naprostého bezvětrí, aby si názorně vyzkoušel, jak vyostřovat či odpadat od větru a ťukala jsem si na čelo: Ty s tím naděláš!

Pak konečně nadešel den D., kdy docent H., asi po tisícovce výhrad, přece jen rozhodl, že je ta pravá chvíle surf vyzkoušet na vodě.

- Copak tohle je nějaký vítr? vztekala jsem se. Copak se v takovémhle pidivánku můžeme jakseptatří svézt?

Pokrčil rameny a jelo se.

Slavnostně jsme položili plovák na hladinu, odtláčili ho dál k rákosí, aby padající stěžen či ráhno snad neusmrtily veselé koupací čepičky na hlavách plavících se stařenek a docent H. přistoupil k akci. Vyšvihl se na plovák, je totiž chlap, trénovaný atlet a na každou činnost jde zásadně hlavou.

S opovržením sleduji, jak si pečlivě hlídá postavení nohou a jejich vzdálenost od stěžeň, jak opatrně balancuje, na hloubce zastrčí káču, odborně vytáhne šňůrou plachtu z vody, uchopí ji za poutko a nechá vyvlát. Posměšně se šklebím, když sleduji, jak opatrně chytá vítr, jak pokrčí kolena a potom už, lidičky – on fakt JEDE! On vám, lidičky, nejenže dojel až na prostředek rybníka, on se dokonce, po drobné kolizi, i dokázal vrátit.

- Dyt' jsem říkala, že to nic není! volám.

Na břehu se třesu nedočkavostí: Teď já! Teď já! A neochotně docenta H. chválím: Dobrý, řeknu. Ale plazil ses jako šnek. Já to rozpálím! Já viděla, jak honějí surfy na moři. Paráda! Jen kdyby mi pořádně fouklo! křičím a koukám, jestli se všichni koukají.

Koukají.

Ti budou čumět! Vyšvihnu se ladně ve svých miniplavečkách na plovák, drapsnu šňůru, abych plachtu vyrvala z oleje rybníka a rozletěla se po hladině jako šíp. A opravdu – letím. Ovšem pozpátku do vody. Veselé koupací čepičky na hlavách stařenek se přestávají plavit, také frajeři honící se za merunou zpozorní.

- No, něco se nepovede, trhnu rameny. Ale však já vám ukážu! Jsem přirozený sportovní talent, to bych se na to podívala! vyšvihnu se na plovák podruhé – a končím stejně. Potřetí mě našťvaný surf za to, že mu dělám ostudu, ještě vezme stěžeň po palici, abych začala myslet.

Zuřím! Koutkem oka sleduji, jak se k rákosí pomalu stahují davy obdivovatelů. Jejich tváře jsou rozjásané a také veselé koupací čepičky na hlavách stařenek radostně poskakují. Přesně, jak jsem předpokládala – jsem středem zájmu.

Docent H. po pás ve vodě se snaží mi radit, snad mě i přidržet: Dej mi pokoj! odháním ho. Nevšímej si mě! Snad nejsem pitomá! ječím.

Konečně stojím, nejspíš s jeho pomocí, na plováku. Držím plachtu a snažím se chytit vítr. Než se mi to podaří, jsem, k velké radosti početného publika, opět asi stokrát ve vodě.

- Vyostřuj! křičí docent H., jen se popasuji s plachtou. Ale copak já vím, jak se vyostřuje?

- Co na mě rveš, ječím. Dyt' vyostřuju!

- Řvu na tebe, abys mě slyšela, huláká.

- Nepotřebuju tě slyšet. Co mám dělat, vím sama!

Konečně jedu. Opravdu nabírám vítr a jedu! Právě super zafoukalo. Řítím se jako blesk. Do rákosí. Ale ustojím to! Přece to ustojím! slibuji si a metelím řídkým porostem směrem do hustého, přímo k labutímu hnízdu. Vypadá to, že

jsem labuťákovi pořádně nadzvedla mandle (jak by řekl děda Jan). Čepýří se, syčí a seká zobanem.

Padám do vody a prchám kraulem. Plavat umím slušně, zvláště v podobných situacích. Labuťák mě nepronásleduje. Naštěstí se spokojí s tím, že zobanem nějakou vrazí tomu podraznickému krámu, který mě tak vypekl. Ale já to plováku přeji! Má, co chtěl!

Pro ten krám, tedy surf, musí ovšem později, když už davy zjistí, že žádná další humorná šou nebude, docent H. A proč by to neměl udělat právě on, prosím vás? Je přece chlap, trénovaný atlet, snad si s nějakým pitomým labuťákem dokáže poradit. A také – má snad hlavu, ne? Tak zač by stály jeho študie!

Ptáte se, jestli jsem se někdy v životě naučila surfovat? Proč naučila? Říkám vám, že jsem to uměla od začátku. Pro trénink jsme ovšem museli změnit lokál. Tedy – nejezdili jsme už k rybníku, kde jsou stovky čumilů prahnoucích jen po tom, aby se zadarmo pobavily, ale začali jsme trénovat na písnicích. Jsou jich v Polabí desítky a jsou rozlehlé... Ó tak rozlehlé!

Docent H. stojí na břehu a řve do nastavených dlaní (později vylepšených jakousi hláskou troubou): Odpadej! Vyostřuj! Ne! Vyostřuj! Tak tak! Teď máš vítr!

A já, celá šťastná, že mám vítr, radostně svištím jak kosatka ke kilometr vzdálenému protějšímu břehu. Konec mého štěstí mívá dvě varianty: Buď mě naprostředku příliš silný poryv srazí do vody, já se proti větru nedokážu prokřížovat zpátky (třebaže docent H. naznačuje rukama a z plných plic řve: Křížuj! Křížuj!), a místo křížování, jehož podstatu aby prase pochopilo, nechám surf surfem a plavu zpátky vynadat docentovi H. Je přece logické, že mi špatně radil! Za trest tedy musí do vody a kraulovat pro toho mizeru, co mě vyklopil, takže si zdravě zaplave i on.

Varianta č. dvě je taková, že mě žádný poryv větru do vody nesrazí, ale naopak mě pěkně freško žene až k protějšímu břehu, kde je parkoviště bagrů na těžbu písku. Mezi nimi se mnou chvíli mlátí a já se s ním i s těmi železnými obludami statečně peru. Když toho máme všichni, včetně ozubených koleček, plné zuby, řekneme si, že to stačilo. Dál to fakt nemá cveka. Vítr odletí, já se celá „pobóchaná“, za posměšného vrzání a skřípání zubů nejrůznějších hřídelí a kol vydrápu na břeh, kde si čekání na docenta H. krátím zatlačováním boulí a lízáním ran. Docent H., aby mi zachránil alespoň holý život, se blíží vytrvalostním sprintem po břehu písáku. Je sice chlap a trénovaný tyčkař (rozumějte skokan o tyči), měl by u mne tedy být jedna dvě, ale přespolní běhy nebyly nikdy jeho nejsilnější disciplínou.

Řeknu vám, že léto, kdy mi docent H. obstaral surf, nás oba fyzicky velmi zocelilo. Docentovi H. zesílily plíce i hlasivky, zamiloval si přespolní běhy a oba jsme toho naplavali tolik, kolik už za celý život, předtím ani potom, ne. Kdepak by nás tedy mohla bolet záda!

Táhnu eso z rukávu

Už v předchozí kapitole jsem přiznala, že o prázdninách pro mne bývají nejstrašlivější parné letní dny. Přiznala jsem se, že pokud mi zbyde ještě alespoň střípek energie, naložím vždycky po obědě všechny řvoucí a vřeštící fakany do naší Zuzanky, na střechu připnu surf a metelím si to k nejbližšímu rybníku, kde, jak opakovaně doufám, ne jednoho, ale všechny utopím.

Jenže než stačím se střechy sundat plachtu, bojůvka čítající čtyři kluky a dvě holky – jednu lidskou a jednu psí – si to už s plovákem metelí k vodě. Nazlobeně tedy vleču plachtu, deky i nezbytný proviant zdupanou trávou mezi husinci (pardon, labutinci, husince jsou podstatně menší) na písčité břeh sama. Při rozkládání dek mi přijde mrknout na hladinu rybníka a – ztuhnou mi rysy. Na prostředku uhání můj plovák, poháněný čtyřmi páry rukou. Dva fakani klečí vpředu, dva vzadu a pádlují jako o závod. Uprostřed sedí Schovanka a před ní Jiřík – pochopitelně bez vesty!

Vrhám se do vody a plavu – ne jako o závod, ale jako o život. Ne o jeden, ale o šest. Až ty zmetky totiž chytím, zaškrtním je všechny! Víím, že při obracení by mohli plovák převrátit.

Manévrují.

Získávám čas.

- Tohle si vyřídíme! řvu zadýchaně, když konečně držím patku plováku. Dobře mířenými pohlavky srážím čtyři starší pazdráty do vody. Plovák s Jiříkem a Schovankou tlačím před sebou ke břehu.

- On chtěl! prská vodu Uša. Že si budeme hrát na trosečníky.

- Jasnačka, přizvukuje Lojzek. A taky na piráty. Že bude super přča. Že někde jako ztroskotáme a pak bude boj.

- Já vám dám, boj! zuřím. A že nemá vestu, to je fuk, co?

- Já bych se držel plováku, mami. Já bych se nepustil, ujišťuje Jiřík a nejstarší kluci se chvástají: My bysme ho zachránili. Umíme i umělý dejchání. Chceš to vidět, teto?

- Ne, nechci to vidět a taky už nechci nic slyšet! Mazejte na deku! A do vody teď ani omylem!

Schovanka se za všechny omlouvá vrtícím ocáskem a na dece je první. Kluci před sebe otráveně mrsknou mobily, které kdovíkde vyčarovali a točí se ke mně zády. To je na budku! Takovýho kraválu kvůli pitomosti!

Já беру plachtu a oznamuji: Teď si na chvíli jedu na rybník srovnat nervy. Pak srovnáme vztahy, dodám smířlivě. Zní to jako varování.

Třebaže mi přátelé říkají – holka, ty máš nervy jako špagáty, jediná já víím, že nervy jako špagáty nemám. Hladina rybníka, čeřící se mírným vánkem, mě ale uklidňuje. Surf už ovládám naprosto suverénně, někdy mám pocit, jako bych

se na prkně přímo narodila. To babička Líba ovšem rezolutně popírá. Jsem sice vodnář, narodila jsem se za velké vody, ale kdepak na prkně! Narodila jsem se v posteli prababičky Anny.

Vánek je lehký a pravidelný, můj surf se vznáší jako baletka, už jsem téměř u druhého břehu. Tady to mám ráda. Staré duby šimrají větvemi hladinu, kvůli bahnu se tu nikdo nekoupe, po břehu jsou jen tak někde, jak špatně vzklícené ředkvičky, rozsetí rybáři samotáři. Poklimbávají si nad svými udicemi, kdoví, jestli vůbec hlídají splávek.

Pozdě! bleskne mi hlavou jako prásknutí bičem. Ano, příliš pozdě zahlédnu vlasec, natažený tak, že se už nevyhnu a urvu nějakému chudákovi prut – možná i s rukama. V poslední sekundě mrsknu plachtu do vody a sama sebou seknu na záda. Doufám, že setrvačností plováku pod vlascem bez pohromy proklouznu. Snad by se to i podařilo, kdyby mne nezradily moje příliš vnadné vnady.

Cák! Letí dědek i se stoličkou do vody. To je ryba!

Vynoří se plný okřehku a dlouhých vodních řas, stojí v mělké vodě jak mstivý bůh všech rybníků a zachmuřeně sleduje, jak vymotávám své přednosti z vlasce. Bublinky mých omluv ze mne unikají jak z té nejryzejší Mattoni, až konečně rybníční Bůh zdvihne káravě ukazovák: Slečno, zaskřehotá. Odpouštím vám. Ale jen proto, že jste zločin spáchala onou částí těla. A teď ujíždějte, než mně dojde, že mi tu s tím šamcajkem plašíte ryby a měl bych se teda krucipísek pořádně rozčítit.

Ujíždím, ale ještě zamávám. Usmívá se. Zamává také. Možná mu opravdu ještě nedošlo, že mu s tím šamcajkem plaším ryby a měl by se tedy krucipísek pořádně rozčítit.

Přátelé mi říkají, že mám nervy jako špagáty – a možná fakticky mám. Ještě v polovině rybníka cítím úsměv na tváři a lehkost v duši. Ve třech čtvrtinách rybníka vypnu prsa a zamávám větru svými dlouhými mokrymi vlasy. Protože, lidičky, je to fajn, když se holka líbí klukům! Jenže to už se blížím břehu, kde mě čekají moji provinilci a cítím desítky zrudělých očí rozházených po všelijak kostkovaných dekách. Žádné děti se zatím neutopily a jinak tady chcíp pes. Není co dělat. Však jen počkejte, panstvo! Předvedu vám elegantní přistání. Dívejte se všichni!

A už se těším, jak najedu přední částí plováku až do písku, zlehýnka, právě jen tak, abych jako Bohyně z pěn svou krásnou bosou nožkou vstoupila rovnou na souš. Již bravurně manévruji na mělčinu ... Díváte se všichni?

Ano, dívají se opravdu všichni.

Jenže náhle – zrada ve vlastních řadách!

Zrada! Ve své zpupné namyšlenosti totiž zapomenu, že je u břehu sakra mělko – a chci-li tedy přistát tak elegantně, jak jsem si předsevzala, nesmím v žádném případě před najetím zapomenout vytáhnout káču.

A že ke břehu najíždím náležitě rychle, aby všichni čuměli – čumí. Zadrhnutí káčí o dno mě totiž vystřelí ve směru pohybu vpřed jako torpédo a já, sice elegantně, ale přesto po hubě, přistávám na trávě v husincích, pardon, labutincích, protože ty jsou mnohem větší. Frenetický potlesk se ale zvedne teprve poté (co čumíte, to je přece normální vstupovat do společnosti neotřele) když povstanu pyšně, jako by nic – ovšem nahoře bez.

Zavrtím hlavou, povýšeně si upravím garderobu (pitomci, to se někdy stane i v lepších rodinách) a vůbec, doufám, že po estetické stránce jste nebyli ošizeni!

Uša, sluchátka na uších, spiklenecky zamrká: Tak co, mamí, už sis srovnala nervy?

Uculím se. Proč bych se vlastně měla na někoho zlobit? Vždyť život je tak krásný!

- A co vztahy? pokřikují kluci. Kdy budeme rovnat vztahy, teto? My chceme do vody!

Jakkoli momentálně žádné rukávy nemám, táhnu eso z rukávu: A kdo si chce na srovnání vztahů zaběhnout pro NANUKA?!?

Hádám, vážení čtenáři, že hádáte správně.

NA SLOVÍČKO S FRANTIŠKEM UHREM – SPISOVATELEM, BÁSNÍKEM, AFORISTOU

Milý příteli Františku, i Ty patříš k těm dříve narozeným autorům, kteří se setkávali ve skupině, která se kdysi vytvořila kolem nakladatelství Kruh v Hradci Králové a v nových podmínkách se jich povícero stalo zakládajícími členy Východočeské pobočky Obce spisovatelů, dnes Východočeského střediska spisovatelů. Od těch let se pochopitelně hodně změnilo. A ne pouze v tom, že nám přibyla léta. Rozhovor je

pochopitelně směřován k Tvému kulatému jubileu, jehož se dožíváš v plném tvůrčím nasazení.

1. Proč jsi začal psát? Zkus se ohlédnout na své impulsy k tvorbě.

Primárním impulsem byla četba knih. Nejprve četli mně, ale brzy jsem se naučil číst sám. Když jsem šel do školy, znal jsem Čítanku nazpaměť. Postižen žloutenkou a domácí izolací (za války to jinak nešlo), dostal jsem dětskou detektivku F. H. Šuberta Těžká zkouška. Mám ji dosud jako vzácnost. (Stejně jako knihy s podpisem K. Čapka a J. Hory, které mi daroval Jiří Faltus.) Tak se zrodila moje láska k detektivkám. Četl jsem ovšem všechno, co se mi dostalo do rukou. Při každoročních srazech si spolužáci z gymnázia vzpomínají, že jsem značnou část vyučovací doby věnoval četbě „pod lavicí.“ Taková matematika mi dosud

zůstává vzdálená jako třetihory. V podstatě čtu téměř všechno, pouze žánru sci-fi se vyhýbám, zejména té současné. Na televizní obrazovce dvojnásobně. Verne je pro mne poslední maják fantastické literatury. Povídky „s tajemstvím“ mám ovšem rád. Protože jsem četl všechno, četl jsem i hodně špatné knihy, takže se zákonitě vloudilo pomyslení, že bych „to“ dokázal také. Což je trochu spekulace, třeba se všechno odvíjelo odlišně. Nebyl jsem talentovaný sportovec (však také jak, četl jsem nejraději vleže), neuměl jsem hrát na ukulele nebo na didgerido, co mi tedy zbývalo? Pokud jde o skromné literární ambice, zásluhy patří i mým blízkým, psaní je něco jako klášterní cela. Časově náročná, ale na rozdíl od těch skutečných užitečná. Snad, někdy.

S přibývajícímí roky se snažím mít přehled o současné poezii, s prózou to prostě nejde. Často mám výhrady k vychvalovaným či oceňovaným knihám. To je ovšem můj problém. Stále – a nepochopitelně stále výrazněji – platí, že (nejen) literární tvorba často není hodnocena objektivními měřítky, nýbrž osobními konexemi, politickými a občanskými postoji autora, dřívějšími či současnými. Ve stejném duchu je nesena grantová politika.

Rád sahám po knihách svých přátel. Zejména po těch kvalitních – a těch je většina. Nemusím být naladěný na stejnou notu, ale to mi nebrání uznat jejich kvalitu. A jsem rád, že ty literární přátele mám. V mém věku již přátel a dobrých známých ubývá, nová přátelství se navazují obtížně.

2. Čeho jsi ve své autorské tvorbě dosáhl?

Za půl století jsem dospěl k 82 vydaným knižním titulům, napsal jsem přes dva tisíce povídek, článků a různých krátkých a ještě kratších textů, přibližně stejný počet básní a veršů pro děti, množství aforismů. Také jsem posbíral nějaká ta ocenění, ale největším uznáním je pro mne ohmataná kniha ve veřejné knihovně, někdy s vepsanými poznámkami. Potěšilo mě, když spolucestující ve vlaku zaujatě četla mnou napsanou knihu, občas se usmála a když dočetla, nabídla mi její zapůjčení. Zdvořile jsem poděkoval s tím, že ji mám někde doma také. Kdyby to v mých začátcích šlo, psal bych dosud pod pseudonymem. Druhým Travenem bych se pochopitelně nestal, ale vyhovovalo by mi to.

3. Máš nějaké základní téma, od něhož se tvoje tvorba odvíjí?

Život. Obyčejný život. Můj a lidí kolem mne, s nimiž se střetávám, s nimiž si rozumím. Nikoli obyčejných! Obyčejně neobyčejných! Nebo neobyčejně obyčejných. Hrstkou těch ostatních беру jako zákonitou společenskou přítěž, s těmi se občas dostávám do konfliktu. Údajně jsem se brzy naučil mluvit, svědků již není, ale ještě v osmdesáti jsem se nenaučil mlčet, kdykoli narazím na zeď ignorance, prospěchářství a bezohlednosti. A nesmím zapomenout na přírodu se všemi jejími kladnými i zápornými atributy. Ta je nikdy nevysychajícím pramenem inspirace.

Vyhýbám se „psaní podle skutečných událostí“, jak televizní programy prezentují většinou ty horší filmy. Samozřejmě se do mých textů vloudí drobné postřehy, svérázné větné formulace, stíny zajímavých postaviček, různé drobné střípky zabodnuté do paměti. Nebo naopak –laskavá, hladící peříčka. Ta mám raději.

4. Co chystáš pro svoje čtenáře v nejnovější době?

To je otázka pro dvě odpovědi. Jednu by mohli dát vydavatelé. Mají několik detektivek (tuším, že čtyři), dva soubory povídek, tři sbírky poezie. Jedna detektivka vychází v současnosti na pokračování v novinách. Nevím, kdy něco vyjde a zda vůbec, nerad vydavatele uháním. Nikdy jsem to nedělal. Vystačil jsem s písemným stykem, dokud jsem nedostal pozvání, abych se přišel ukázat. Nakladatelství Víkend mi vydalo 15 titulů, než jsem se s vydavatelem náhodou seznámil na knižním veletrhu ve Veletržním paláci. Poznal jsem řadu lidí, jichž si nesmírně vážím. Hradeckým Kruhem a Janem Dvořákem počínaje, v Kruhu mi vyšla prvotina Žádná trať pro černé pasažéry. Jsem přesvědčený, že by to mohlo platit jako celospolečenské motto. Pokud mě psaní něčemu naučilo, je to trpělivost. Kdysi uplynulo pět roků mezi odevzdáním rukopisu a vydáním knihy, tři roky to někdy trvá i v současnosti. Jsou naprosto spolehliví nakladatelé, listopad je pro ně v listopadu, prosinec v prosinci. Pan Rybníček z Akcentu mne dokonce občas mile překvapil. Respektuji různé vydavatelské problémy. Jsou však tací, kteří na nabídku vůbec neodpoví, další netají, že je nějací venkovští autoři nezajímají. Což je jiná kapitola, běžná slušnost má pro mnohé nulovou hodnotu.

Druhou odpověď mohu dát sám. Téměř stále mám něco rozpracovaného, něco skoro dokončeného, obvykle to střídám podle potřeby, časových možností a nálady. Nerad se dostávám pod termínový tlak. Když něco slíbím, třeba jen článek, recenzi či povídku, snažím se rukopis brzy odevzdat, abych měl po starosti. Vlastní dokončené věci ukládám a nechávám uzrát, vracím se k nim třeba za čtvrt roku a pokouším se jim vychytat blechy. Někdy ovšem dospějí k názoru, že bych rukopis jen ublížil, že prostě na víc nemám, že už s ním nic nesvedu.

5. Jak vidíš existenci Střediska, případně bulletinu Kruh?

Spisovatelé a básníci jsou v podstatě solitéři. Většinou k sobě mají daleko. Nikoli lidsky, myšlenkově, zájmově. Středisko sdružuje členy od Krkonoš na Vysočinu, od Prachovských skal po Macochu. Někdy ještě o fous dál. Při absenci skutečně funkční celostátní spisovatelské organizace jsou regionální sdružení jediným řešením. Podle mého názoru tím nejlepším. Členové žijí a pracují v přibližně stejných podmínkách. Pražská kavárna a my venkovští chasníci a děvy, to je diametrální rozdíl. Především v publikačních možnostech, zejména pro ty literárně nejmladší. My máme svůj Kruh a měli bychom si ho považovat. Žádná celostátní organizace nebude skutečně plnohodnotná a reprezentativní, dokud nedokáže

vydávat periodikum, přístupné a cenově dostupné široké veřejnosti. Noviny, tištěný časopis. V tom vězí problém Kruhu jako „tiskového mluvčího“ Střediska, je to však problém neřešitelný a proto je bezpředmětné nad ním hloubat. Buďme rádi, že dokážeme Kruh pravidelně vydávat pro členy, knihovny a hrstku zájemců. Jeho prostřednictvím k sobě nemáme od Krkonoš na Vysočinu a od Macochy do Prachovských skal tak daleko, jak se to jeví třeba na autopapě.

Ukázky ze současné tvorby Františka Uhra

PRŮNIK ČASEM

aneb M jako měsíce

1

Leden spoután ledem tropí neplechý Sníh na střechy Dojídáme ořechy
(Leden)

2

Pradávní indiáni měli pravdu Únor měsíc hladu Ubývá i dřeva A topit třeba
(Únor)

3

Z hor mizí sníh Jezevci z nor Javor neprobuzen
(Březen)

4

Javor probuzen Odněkud buben To jaro hlásí příchod přes zčeřený brod
(Duben)

5

Pro někoho květen pro někoho máj Pro někoho mnoho deště pro mladé ještě
ráj Za láskou světa kraj
(Květen)

6

Nadšen dlouhými večery má nejeden z nás ze všech měsíců nejraději červen
Ó ty roupy Leč pozor Občas padají ledové kroupy
(Červen)

7

V muzeu: Žebříňáky ženci kosy snopy s povříslý žentoury cepy Hladové stodoly
Lidem jde hlava kolem než naplní stoly
(Červenec)

8

Prosluněná pole svažítá Markéta hodila srp do žita Najít ji věc složitá
(Srpen)

9

Pestrými barvami září Švestky se tváří jako zralé I ty kyselé

(Září)

10

Krajina podzimu se choulí v děravém svetru Spasený kraj vše ví A vítr jenž ve větvích švelí nepoví Neptej se Neodpoví

(Říjen)

11

Podzim nabírá spád Belhá o holi Barvy blednou vody křehnou Padá listí Sviští po letišti polí

(Listopad)

12

Uprostřed měsíce velice melancholicky naladění vyhlížíme Vánoce Venku stroze Odešad unavují fádni koledy Obchází nás koroze Všude dotěrná píle Reklama unyle slibuje hřejivý kožich milé víle

(Prosinec)

13

Rok po roce Stejně ovce stejně ovoce stejně konce Různé bilance Kéž je do tance

(Roky)

Z připravované sbírky Nýbrž naopak

ABSTRAKTNÍ MANIFESTY

1

Při pohledu z letadla jsou všechny vodní plochy stejně mokré Zblízka je nebezpečnější hranostaj

(Srovnávací metoda 1)

2

Životní standard čápů nezávisí na výšce komínů nýbrž na hlasitosti žabího kuňkání

(Srovnávací metoda 2)

3

Některá okna se otevírají ven některá dovnitř některá okna se neotevírají vůbec Některá tam prostě nejsou

(Osudy)

4

Všechny panny čekají kdy kytary začnou zpívat Zatím jsou odkázány na zlotřilé potulné minesengry

(Tradice pasivity)

5

Čtverec uprostřed kruhu vzbuzuje naději že příští neděli ztroskotá většina bitevních lodí

(Perspektivní kruh)

6

Zajíc nikdy nezahouká jako výr protože celé noci spí s otevřenýma očima (Zdravý spánek)

7

Takhle v září během plavby přes Saharu kormidlo parníku uvízlo v závěji prachového peří

(Havárie kompasu)

8

Stožáry hřadují v neprůstřelné mlze Zda lze věřit že ještě v tomto století drze vyletí k duze

(Mobilní stožáry)

9

Na lánu u oprámu leželo ulomené ucho džbánů Ráno vonělo po šafránu (Slibné ráno)

10

Útěsně podnebí Žádná káňata žádní jestřábi Zrna sypaná pro holuby by raději klíčila v poli

(Marná touha)

11

Od obzoru k obzoru obloha jak cínový talíř Plná odporu vzdoru a hrozby Stíny javorů připomínají mříž

(Krátce před bouří)

12

Jízdní řád hvězd je neměnný Kéž by taky všechny vlaky (Opožďující se svět)

13

Muže spadnuvšího blízko pobřeží přes palubu do Temže odnáší povětrí (Zlomyslná zákonitost)

(Z rozpracované sbírky Pročež protěž)

V kulturní příloze Haló novin č. 10 ze dne 9. 3. Vyšel článek Jiřího Faltuse **NELZE MÍJET OSUDY LIDÍ**. Shrnuje ve zkratce život **FRANTIŠKA UHRA**, jeho prozaickou, básnickou a aforistickou tvorbu při příležitosti významného životního jubilea. Jsou zde jeho básně (Falešná věrozvěsti, Úsvit, O vztahu občanů k ostřížům rodné zemi a osudovosti čísi, (Hř) bitevní kvítí, Aplikace) a osmnáct krátkých textů. Poznámka redakce

DEFINITIVA

I.

Najednou zaškrábe zima
na kůži
obočí oblékne
šál z jinovatky
nejde to vůbec nijak udělat
podfouknout podmazat
spoléhát na úplatky
ona je tady
my jsem tam

II.

Najednou otře se nemoc
o dvířka od velína
ne moc
ne málo
pro duši
i tělo
pro dluhy co se platí
bílí ptáci poplašeně vzlétnou
a vůz se řítí skalní stěnou
s koňmi bez opratí

III.

Najednou
škrábne smrtka
boha ukrytého ve mně

proč zrovna on
když jsem tak vzorně žil
musí nosit vodu džbánem bez dna

bůh ale
padá z vozu na kolena
a hlína nade mnou
brzy vzlykne
temně

JAKO VŽDYCKY

V náručí nesl dva anděly
a konvici na čaj
než ztratil tvar
všiml si omezenosti schodů
dal by přednost nachlazení
nebo reumatismu
ale obelisk na prsou
zažehl červenou kontrolku vypínače
zalehl poslední dveře
nevěděl proč nemůže dýchat
proč nemůže dělat co si přeje

KORONÁRNÍ JEDNOTKA

Varovalo jsem tě
řeklo srdce
vzpomeň si
jeli jsme koňkou
po nerovné dlažbě
do noci
spánek krok před tebou
a když byl na dosah
polštářem jsi chránil moudrost
před kopyty stád
o hrudník ti cinkla mince
rub nebo líc
ty jsi chtěl dát víc
a vybral
nesmrtelnost na onom světě
teď spojen se životem
pavučinou drátků s hadičkami
minulost tvůj mozek hněte
drží se jako klíště
všechno mělo být jinak
ale nevíš to jistě

ZKLAMÁNÍ

JAROSLAV JONÁŠ

Zdeněk R. je muž asi čtyřicetiletý. Žije sám a většinu volného času tráví doma u počítače. Dříve ho občas napadlo, že by měl někam zajít, do kina, do divadla, na taneční zábavu, a seznámit se s nějakou dívkou, aby jeho život nabral obvyklý směr. Aby *zazářil barvami* a aby na pozadí všedních dní *zněla tichá hudba*. Jenže zaprvé neuměl tančit a za druhé byl až chorobně ostýchavý. Báł se, že dostane kopačky...

Časem si na svoji samotu zvykl a občas ji dokonce považoval za výhru, to když si kolegové v práci stěžovali na svoje manželky, které *ukrajují stále tlustší krajíce z bochníku jejich svobody*. Zdeněkovi nic takového nehrozilo, jeho svoboda byla téměř absolutní. Právě teď se třeba rozhodl, že se pobaví na cizí účet. Bude se vydávat za ženu, pozve na rande nějakého muže, a pak se na místě schůzky bude zpovzdálí pást na jeho zbytečné nervozitě a napětí. Usedl tedy k počítači a na seznamovacích stránkách napsal:

*Je mi dvacet pět let a bydlím v Pardubicích. Jsem nezávislá atraktivní blondýnka
95/60/90*

*a ráda bych se seznámila se solidním mužem, který by mě dokázal milovat
a kterému chci dokázat, že vtipy o blondýnách se ne vždy zakládají na pravdě.
Zajímám se o výtvarné umění a literaturu a ráda a dobře tančím.*

Odpověď na sebe nenechala dlouho čekat:

*Vážená slečno, myslím, že jsem přesně ten muž, kterého hledáte.
Je mi 32 roků, jsem vyšší štíhlé postavy a velmi úspěšně podnikám v realitách.
Kromě toho vlastním galerii současného výtvarného umění, takže jsem přesvěd-
čený, že si budeme rozumět. Myslím, že osobní seznámení je lepší než sebeobsáh-
lejší korespondence,
a proto Vám navrhuji termín setkání: hodilo by se Vám to v sobotu 11. července?
Mohli bychom se setkat v 15 hodin u Bedřichovy hlavy na Smetanově náměstí.*

Autorkou těchto řádků je pětatřicetiletá Dana B. Před týdnem ji opustil snoubenec. Odešel za blondýnou podobnou té z inzerátu. Za blondýnou s dlouhýma nohama a zářivým úsměvem. I ty míry tak nějak odpovídají...

Dana je zrovna v takovém rozpoložení, že všechny ty sexuální přitažlivé barbíny z hloubi duše nenávidí. Ráda jednu takovou uvidí v okamžiku, až bude zklamaná odcházet z nepovedeného randíčka. A možná jí ještě jen tak mimochodem přidá

nějaké to jízlivé slovo na cestu domů. Daně se vzrušeným očekáváním rozšířily zorničky, zvláště když téměř obratem na jejím monitoru zasvítla slova:

*Hodí se mi to, budu se těšit. :-**

A tak se stalo, že v sobotu 11. července kolem 15. hodiny v parčíku u divadla netrpělivě obcházel mírně proplešatělý čtyřicátník a poněkud otlejší mladá bruneta se silnými lýtky. Nevšimavě míjeli důchodce a matky s dětmi posedávající na lavičkách a zpovzdálí sledovali, kdo z procházejících se zastaví u bronzové hlavy Bedřicha Smetany na kamenném soklu. Muž netrpělivě vyhlížel netrpělivého pána a žena vzrušeně očekávala zklamání ve tváři dlouhonohé prsaté blondýny, až té sexbombě dojde, že vysoký, štíhlý a zcela jistě bohatý podnikatel v realitách neprijde.

Zklamání se dočkala po pětadvaceti minutách, když jí došlo, že na svou nenáviděnou barbinu čeká marně. Netrpělivý pán, nervózně sledující čas na náramkových hodinkách, vydržel bloumat parčíkem jen o pět minut déle. Je to hrozné, pomyslel si cestou domů, dneska se už nedá věřit opravdu vůbec nikomu!

(2015)

ZDENĚK JIRÁSEK

DEJTE MI KOSU

Dejte mi kosu
pokosím louku
Dejte mi vidle
vyházím hnůj
Dejte mi pilu
skácím strom
Dejte mi kladivo
zatluču hřebík
Jen dejte mi pero
napíšu báseň
neplátí

(Básně ze sbírky Osamělý piják čaje)

INVENTURA

Stojím nahý před zrcadlem
a dělám si inventuru

Tvář svrastělá
Ruce bývaly svalnatější
Břicho štíhlejší
Nohy na pohled dobré
ale kulhají
A záda často bolí

Avšak dál budu hrát svoje divadlo
Budu se pokoušet o ladný krok
A dokonce si i poskočím

Tvář zkřívím bolestí
Až o samotě

HORNÍ VERSUS DOLNÍ

JAN STEJSKAL

„Hezký večer, pane učiteli,“ ozvalo se jednoho červnového dne za zády staršího muže, který pomalým krokem stoupal do kopce chrudimskou Novoměstskou ulicí. Zastavil se a ohlédl. Uviděl pohlednou tvář mladého muže, kterou se snažil rychle identifikovat.

„Horák,“ představil se onen mladík. „Seděl jsem v první lavici hned u okna,“ vysvětloval.

„Aha, už si vzpomínám, syn známého jircháře,“ odpověděl oslovený učitel Bukač. „Mám těch tváří ze školních škamen na pamatování trochu moc. A navíc – dětské tváře se po letech dost podstatně změní,“ omlouval se.

„Od školních let jsem vás mockrát neviděl,“ pokračoval hovorný mladík. „Zvláště ne na našem horním Novém městě.“

„Každý se asi pohybuje po jiných trasách,“ vysvětloval učitel. „Já nejčastěji po cestě do školy a zpět. A jak se daří, mladý muži? Ženatý? Kolik je to vlastně let od školní docházky?“

„Už to ani nepočítám. Čas letí. A ženatý? Ano. Ženil jsem se trochu brzy. Ale z malého synka máme všichni velkou radost. Myslím, že je bystrý a ve škole se mu snad dobře povede,“ rozpovídal se mladý Horák.

„Utíká to,“ přisvědčoval Bukač. „V našem městě bude mít váš chlapec jistě příležitost. Víte přece, jak nás Palacký pochválil za výstavbu škol. Východočeské Athény. To je přece pocta. Teď ještě přibude-li vyšší gymnázium.“

„Přibude, určitě,“ přitakal Horák. „Otázka je, kde nová budova vyroste.“

„Zřejmě v dolejšímu parku,“ sděloval učitel.

„To není tak jisté,“ namítl Horák. „Právě jdu ke Zlaté hvězdě, abych se o tom něco bližšího dozvěděl. Hornáci tam mají setkání. Mají na stavbu trochu jiný názor. Pozvali mne taky, i když svým bydlištěm k horním tak docela nepatřím. Ale v mnohém s nimi souhlasím.“

„To je zajímavé,“ prohlásil učitel. „Prý už je rozhodnuto. Dolní si prosadili svou variantu postavit školu ve velkém dolním parku. I když volby do obecního zastupitelstva dopadly ve prospěch horních, kteří chtějí stavět v jejich končinách.“

Došli až k hostinci U Zlaté hvězdy.

„Nechci vám kazit večerní vycházku,“ řekl Horák, „ale kdybyste chtěl, možná by vás zajímalo...“

„Půjdu s vámi,“ rozhodl se Bukač. „Učím sice na nižším stupni škol a nová budova nebude mým pracovištěm. Ale všechny problémy kolem vzdělávání mne nenechávají chladným. I když způsob, jaký rozjel debatu mladý Benoni ve svém „Poslu východních Čech“, je mi cizí. Jde-li o obecný prospěch, mělo by politické soupeření jít stranou.“

V prostorném lokálu bylo téměř plno, ale místo pro oba příchozí se ještě vzadu našlo. Vzduch byl naplněn směsí kouře a kuchyňské vůně, na stolech džbánky s pivem. Chyběl jen typický hospodský ruch vytvářený hovorem přítomných hostů. Všichni totiž právě umlkli, protože se slova ujal muž v čele místnosti. Obou příchozích si nikdo moc nevšímal, protože všichni byli soustředěni na to, co řečník bude pronášet.

„To je pan Hajsrl, není-liž pravda?“ zašeptal učitel do ucha Horákovi. Ten přikývl a napíнал uši.

Pan František Hajsrl nebyl pro Bukače osobou neznámou. Asi pětacyřicetiletý muž charismatického zjevu byl ve městě zakladatelem místní Národní strany svobodomyšlné, jinak řečeno mladočechů, a současně členem mnoha veřejných spolků a institucí. O jeho vzdělání bylo známo pouze to, že se vyučil v otcově koželužském podniku, který později převzal a významně rozšířil. Byl podnikavý a dosáhl značného odbytů na výrobky své továrny. Nechybělo mu sebevědomí a dokázal na sebe všude upoutat pozornost díky své výřečnosti. Také zde u řečnického pultu nenechával nikoho na pochybách, že on je nejvyšší uznávanou autoritou mezi přítomnými.

Aby posílil své politické ambice, dokázal mistrně využít problému kolem umístění nové budovy gymnázia. „Hornáci“ pod jeho vedením vyhráli volby do městského zastupitelstva, protože se jim podařilo přesvědčit většinu o potřebě stavět právě u nich.

„Nechci zbytečně opakovat známé skutečnosti,“ hřímal od řečnického stolu František Hajsrl. „Všichni víme, že jsme ve volbách získali většinu. Že jsme volby vyhráli hlavně díky našemu rozumnému úsilí o umístění novostavby gymnázia. Nyní musíme napnout své síly, aby došlo k co nejbližšímu ustavení nového zastupitelstva. Chceme napravit všechny nesmysly, které byly minulým zastupitelstvem napáchány, a chceme vykonat vše důležité, co nebylo vykonáno vůbec. Dosavadní strana pokroku našeho – musím již říci bývalého – purkmistra Klimeše totiž brání a oddaluje chvíli, kdy převzeme řízení města a splníme své sliby obyvatelům. Využívají k tomu všelijakých právních klíčků, jen aby prosadili svůj záměr s výstavbou nové školní budovy. Jediné, co nás s nimi spojuje, je snaha o umožnění vzdělání naší mládeže a studentů ze širokého okolí, neboť jen rozvoj vzdělanosti může přinést našemu městu a celému národu nebyvalý rozkvět.“

Zajímavé, pomyslel si učitel Bukač. Jaképak ty máš vzdělání, když ono je teď dobrou záminkou k získání politické moci? Poslouchal ale pozorně dále.

„Jak víte, naším úmyslem bylo a je přistavět křídla k dosavadní budově nižšího gymnázia, což by jistě nepřineslo tolik finančních nákladů. Naše horní část by tak ožila a nebyla by jen zanedbávaným přívěskem města. Jenže naši „dolní“ pokrokáři by chtěli mít novou budovu tam, kde by to bylo pro jejich děti nejbližší. Nevím, proč rozvoj města se neustále soustřeďuje do oné dolní části. Je to místo

továren, kasáren, hostinců a zábavy. My chceme důstojný stánek pro vyučování a tiché studium, což naše horní Nové Město určitě poskytuje.

Pan Klimeš se dokonce nechal slyšet, že dosavadní zastupitelstvo nedopustí ustavení nového, dokud stavba v parku nebude uskutečněna, protože by prý mohlo dojít k zastavení celého projektu. Hezky vymyšleno. Známe přece celou skutečnost. Místo, vyhlédnuté ve velkém parku pro stavbu, je přece bažina. Ano, bažina. Jaké mohou být základy celé budovy? Co když se po několika letech budova zhroutí jako domeček z karet? Přece není možné toto nebezpečí jen tak přehlížet. My zkrátka musíme napnout všechny své síly, znovu apelovat na tuto skutečnost. Zkrátka, my nedovolíme...“

Jeho hlas zanikl v bouřlivém aplausu, provázeném mnoha výkřiky souhlasu z davu. Také Horák nadšeně tleskal, ale učitel Bukač se tvářil nezúčastněně.

Když salva potlesku a výkřiků dozněla, přihlásil se o slovo jeden z přítomných. Mluvil trochu nervózně a často opakoval jednotlivá slova, snad aby dodal svému projevu patřičnou váhu.

„Chtěl bych vás upozornit... upozornit, pánové, že Vídeňské ministerstvo už přikleplo... přikleplo dolňákům jejich žádost... jejich žádost. V soutěži zvítězil plán architekta Čermáka z Vinohrad a stavba byla zadána... zadána pražské firmě Koura a Doubrava.“

Ozvalo se rozpačité mručení, během něhož řečník pokračoval: „Musíme podpořit ...podpořit pana továrníka Hajsla a trvat na ustanovení... na ustanovení nového zastupitelstva, aby mohlo ještě zvrátit toto rozhodnutí.“

„Obávám se, že toto bude již těžké,“ namítl hlas z publika.

„Přátelé, pan doktor Machek je na naší straně, a ten jistě najde cestičku...“ ujišťoval jiný.

„Stížností na dosavadní zastupitelstvo bylo již dost,“ zaslechl učitel slova redaktora místního periodika pana Benoniho, který seděl u stolu v koutku lokálu a pečlivě si činil poznámky. Bukač ho znal jako příznivce mladočechů, který dokázal v „Poslu východních Čech“ rozpoutat bouřlivou výměnu názorů. Umístění nové školní budovy se stalo ostrým nábojem v kanonádě, kterou rozpoutali „horní“ Chrudimané proti „dolním“.

Neklid v publiku uřal opět František Hajsl.

„Myslím, že toto zastupitelstvo pod vedením pana Klimeše by mělo rozumně zvážit svou pozici. Co prozatím za poslední léta udělalo, není nic světoborného. Už před deseti lety nedokázalo ukormidlovat násilí a nepořádky ve městě, na což naše strana upozorňovala. Způsob, jakým vede politiku, je pravým odrazem toho, na čem ztroskotává politika Palackého a Riegra. Prosazování našich českých zájmů nepotřebuje žádné pomalé krůčky, ale razantní kroky. Mám mnoho přátel pražské organizace naší strany, znám se s Grégrem, Barákem, Heroldem a dalšími, kteří všichni jsou přesvědčeni o nutnosti průbojné a nekompromisní národní politiky.

Naši chrudimští staročeši by měli zvážit, zda není třeba urychleně opustit svá křesla a odejít ze scény, kterou diriguje svým houslovým smyčcem pan Klimeš“.

Tohle bylo na Bukače už příliš. Dovedl naslouchat názorům jiných, snažil se chápat důvody vedoucí k jejich jednání, ale vše muselo mít svou určitou hranici. Výtky pana Hajsla byly navíc všeobecné, nedotkl se žádných konkrétních událostí. Možná, že někdy docházelo na radnici k přehmatům, ale nikdy nebylo slyšet o závažných pochybeních.

Horák pečlivě sledoval řečnickova slova, ale se znepokojením pozoroval vzrušení a zřejmý nesouhlas učitele, kterého sem přivedl na zasedání. Snažil se ho uklidnit mávnutím ruky a náznakem, že nemá cenu se debaty zúčastnit, ale neuspěl. Bukač se přes Horákův odpor zvedl ze své židle a přihlásil se o slovo. Všichni zpozorněli. Mnozí učitele jistě znali od dětských let, někteří zmlkli ze zvědavosti, co člověk, který se nikdy nezúčastnil jejich jednání, pronese.

„Nejsem zběhlý v politických půtkách, pánové,“ začal trochu nejistým hlasem. „Ale myslím, že veřejnosti je dobře známo, co alespoň sám purkmistr Klimeš pro naše město vykonal. Možná udělal některé chyby, ale jeho zásluhy o rozvoj jsou přece nepopíratelné. Vždyť jeho osobní zásluhou tu máme novou divadelní budovu, spořitelnu a občanskou záložnu, a z dalších mohu vyjmenovat hospodářskou školu, nižší reálné gymnázium, Měšťanskou besedu, Slavoj... Jako říšský poslanec hájil naše zájmy... což je to málo?“

Nespokojené mručení přítomných nevěštilo nic dobrého, ale učitel pokračoval dále a jeho hlas byl stále jistější. „A vezměte si jeho působení na poli kulturním. Vždyť sám jako výborný houslista a zpěvák dokázal probudit naše obyvatele k národnímu uvědomění...“

„Ať se věnuje své muzice. Jako purkmistr zklamal,“ skočil mu někdo do řeči.

Někteří začali bušit do stolů svými džbánky, aby přerušili učitelova slova. Teprve František Hajsł zjednal opět klid.

„Chápu, že někteří lidé se nechali zmást jeho sliby a činy. Jistě vykonal hodně pozitivního, to nikdo nepopírá. Ale směr, který podporuje on a jeho strana, to je cesta šneka po bludné cestě do neznáma. Proto náš hlas – hlas skutečných reformátorů a pravých vlastenců – musí být co nejvíce slyšet.“

Ostatní mu přizvukovali a v sále to začalo zase zvučet, takže učitelova odpověď téměř zanikala ve vzniklé vřavě.

„Povyk ještě neznamená vítězství. Jsem přesvědčen, že drobná mravenčí práce vede k úspěchu, nikoliv nepromyšlené rázné kroky nebo fanatické výkřiky...“

Někteří z přítomných se zvedali ze svých míst. Horák se snažil svého učitele dostat z jejich dosahu.

„Pojďte, pane učiteli, na tuhle argumentaci hoši tady neslyší. Takový humbuk kvůli jedné škole!“

Podářilo se mu učitele vystrčit ze sálu, než mohli někteří bouřlivci fyzicky zasáhnout. Vlastně ho zachránil hostinský přinášející džbánky s pivem, z nichž dva nakonec skončily na podlaze, kterou pokryla drahocenná tekutina.

„Nemá cenu je provokovat. Sdílím sice jejich názory, ale takový humbuk je zcela zbytečný,“ řekl Horák, když se ocitli venku na čerstvém vzduchu.

„Výborně, Horáku,“ řekl Bukač. „Je vidět, že jsem vás přece něco v té škole naučil. Fanatismus ničemu nepomůže. Prosazování názorů silou nevede k úspěchu. Budoucnost jistě ukáže, zda rozhodnutí o umístění stavby v parku bylo rozumné nebo ne. Zrovna tak, či politická strategie je úspěšnější. Kdyby se místo zbytečných hádek nastolil rozum, prospělo by to oběma stranám. Brát si budovu gymnázia za prostředek získání moci, to se mi zdá směšné.“

Od události uplynulo dvanáct měsíců. V červencovém slunci roku 1878 se v dolním parku svítila nová dvoupatrová rozlehlá budova. Místní obyvatelé k ní vzhlíželi s uznáním. Postavit ji v tak krátkém období, během jediného roku... Domácí patrioti pociťovali hrdost nad tím, že do jejich „Athén“ zase přibyl důstojný stánek vzdělanosti.

Ještě nedávné hádky byly zapomenuty. Umlkly hlasy horních, neboť Klimešova strana použila všech právních prostředků proti právoplatnosti voleb s odůvodněním, že každá změna a hrozba přerušení stavby by mohly vést k ohromným škodám pro město. Nové zastupitelstvo mělo teprve teď možnost ujmout se své činnosti.

Náhoda tomu chtěla, aby se učitel Bukač i žák Horák opět setkali – tentokrát v parku u dokončeného stavebního díla.

„Tak naše Athény mají nový dárek,“ usmíval se učitel. „Doufám, že váš syn tady najde skvělé uplatnění.“

„Na to je ještě čas,“ podotkl Horák. „Ale kluk se ve škole snaží. Dostane-li se až sem, budu rád.“

„Krásné prostředí, klid, příroda, co lepšího si pro takovou školu přát?“ básnil učitel. „Pamatujete se ještě, jak nás loni málem vyhodili z hospody? Víte, já jsem nebyl v tom sporu ani pro „hornáky“ ani pro „dolňáky“. Divoké vášně, extrémní názory nemohou nahradit argumenty. Za pár let si stejně už nikdo nevzpomene na ten lítý politický boj. Jen mám starost, aby ty hlasy horních neměly kus pravdy. Stavět na bažině je veliká odvaha. Doufám, že základy jsou dostatečně pevné.“

„Doufám, že pevné základy budou také v hlavách zdejších studentů,“ řekl Horák.

Učitel se na něj s uznáním podíval. „Člověče, vás by bylo potřeba na radnici. Přibyla by tak jedna chladná hlava, která ví, že pravá síla je ve vzdělanosti a ne v neplodných hádkách.“

Bukač se brzy rozloučil a šel se projít parkem. Občas zaslechl hovor přítomných Chrudimanů. Někteří se bavili o tom, co přinese jejich dětem nový školní rok. Učitel usedl na lavičku a spokojeně vychutnával prázdninový den, v němž štěbetání ptactva v korunách stromů působilo jako dobře vyladěný orchestr.

VĚRA KOPECKÁ

Voda ve vodě

Voda vodě zpívá
kapkami deště
píseň v řece
probudila
Voda ve vodě mizí
Voda se vodě
ve vodě ztratila
voda vodu zradila
Jak v davu člověk
Sám sobě ztracen
Sám sobě cizí
Voda do vody padá
hasnoucí světlo hvězd
do rodícího se rána

Na vahách

Váhají
vážky slov
na kraji
svítání
Váhám
nad váhou
tvých smlčených
vyznání
Váha se
naklání
na hrany
Váží víc
než vydržím
tvé váhání

Muzikantská

Přiložil jsi smyčec
na má stehna
Vydaly housle
nejkrásnější sten
Prsty neklidné
rozběhnout se touží
po klaviatuře
tvého těla
k sólu vášnivému
hravý doprovod
chci přidat
Však uletělo křídlo
zbyly jen důlky
na parketách

Pnutí kamene

Upadla přízová hvězda z vánočního stromku
a za oknem po hvězdách sněžných ani sled
jen šed' paličkuje černé stromy na oblohu
Ticho plaší ptačí výkřik lidský vzdech
Vznáší se snáší se šedá dne na křídlech
na zem padá na bolavá mokrá záda
Za horami vzdálených hvězd spěch
rabuje ulice uragánem do hlav vpadá
Jen malé nepatrné smítko človíček
na vypnutém rozmalovaném plátně dne
Jde a jde v pnutí kamene betonových měst
Na vypnuté rozmalované plátno dne
upracované ruce lidí kladou se
a vytvářejí neuvěřitelně pestrý květ

(Ze sbírky Slova na vodě)

HOST KRUHU 43 – MILOŠEVIĆ VELIMIR

Bosensko-hercegovský básník, narozen 1937 ve Veruči v Kosovu, zemřel 2004 v Sarajevu v Bosně a Hercegovině. Vystudoval Filozofickou fakultu v Sarajevu, kde žil a pracoval.

Napsal 16 veršovaných knížek pro děti a 21 básnických sbírek pro dospělé. Za svoji tvorbu získal 17 literárních cen a ocenění.

Poslední sbírka „Ovo je Balkan, draga“ (To je Balkán, miláčku) vznikla za války a po válce v bývalé Jugoslávii v devadesátých letech. Je plná hrůzných prožitků a má tři části. Z jedné pochází báseň Sarajevané, v níž obyvatelé ostřelovaného a ničeného města se vzdorně oblékají svátečně do bílé.

Jen ona stála ve větru

Vídali mě nešťastného za poledne	a zažíhal ohně a vyvolával vzpouru
i uprostřed noci chmurného a vzdáleného	rozháněl šelmy sbíral motýly
jak rozpínám ruce abych vdechl nebe	a že do svého bolavého domu nikdy nedojdu
jak si div nezlámu nohy abych unikl zemi	Jen ona stála ve větru jen ona planula na slunci
jak přísahám na hvězdy a básně	Jenom ona plakala v poli
že mě už nikdy takového neuvidí	Jenom ona byla na pasece
Povídali že jsem spadl z nebe	Jenom ona věděla co mě bolí
že jsem se zbláznil že jsem se opil	čekala až přijdu že mi vyléčí rány

Sarajevani

Ještě stále chodí Sarajevem
něžná hrstka těch něžných

Obléknou si bílé košile
i když nejsou svátky

Podobají se bílým ostrovům
ještě bělejších labutí

Bosna je posetá
ranami a minami

Je těžké po ní chodit
ještě těžší dojít domů

Otrok

Všechno se otroku může stát
že i živý v cizím hrobě bude spát

místo smrti a jmen v kamenech
země samé sklo a ocel, plech

Místo života a veršování
země plná okovů a strachování

Všechno se může stát, komu spát nedá
neštěstí, a spravedlnost hledá

člověku který musí básně psát
jen smrt ho nesmí vymazat

Jen smrt ho nesmí vymazat

Přeložila Draga Zlatníková

PUBLICISTIKA

AUTOBUS DO MĚSTA

Autobus měl již pět minut zpoždění. Lidé na zastávce začínali reptat. Jednak, že někteří opravdu spěchali, a ti, kterým to celkem bylo jedno byli otráveni ze zbytečného postávání na místě, kde v podstatě nebylo nic zajímavého k vidění.

Najednou se z houfu odlepila starší žena a vkročila do ulice. Nevšimla si příjíždějícího auta. Řidič byl naštěstí ještě dost daleko, takže šlápnul na brzdu a zpomalil. Paní nejspíš vylekal zvuk brzd, zůstala stát uprostřed silnice jako sloup. Řidič velmi duchapřítomně zareagoval a stočil volant vpravo, směrem k chodníku. Právě ve stejném momentě napadlo paní totéž a taky zacouvala k chodníku. Čekající ztichli. Někteří pobaveně, jiní strnule sledovali dění na vozovce. Řidič, ve snaze zabránit střetu učinil další manévr, strhnul volant doleva. Ona ovšem vyrazila rychlým krokem taky doleva, přímo do vozovky. Už to vypadalo zle, auto bylo téměř u ní, když někdo z čekajících křiknul – „bábo stůj“. Ten výkřik ji překvapil natolik, že zůstala stát, řidič ji objel a pokračoval v jízdě. Žena se otočila k davu, pohrozila nezdvoračkovi pěstí a konečně přešla na druhou stranu k telefonní budce.

Lidé pochvalně pokyvovali hlavou nad šikovností muže za volantem. S ulehčením sledovali odjíždějící auto. Taky padala hanlivá slova na vrub ženy. Nečekaně, asi po padesáti metrech zajel řidič ke kraji silnice a zůstal stát. Ozvalo se zahoukání klaksonu.

„Ježišmarijá, jestli ho nekleplo“, ozvalo se opět z davu. Celý hrozen se rozeběhl k autu, co kdyby. Taková událost se hned tak nenamane a taky je zapotřebí nějak pomoci. První z doběhnuvších mužů obešel vozidlo a zatukal na sklo. Řidič zvednul hlavu, položenou předtím na volantu, stáhnul okno a sdělil, že nic nepotřebuje. Že ho ani netrefil šlak, ani nedostal mrtvici, ale taková kráva přes silnici, to že musí vydechat. Mezitím přijel zpožděný autobus na zastávku. „Lidi, autobus,“ ozvalo se opět ze skrumáže a skupina se rozeběhla jako na povel k zastávce. Tentokrát však museli běžet do kopce. Jelikož na zastávce nastupovala jen jedna cestující, nic ho nezdrželo. Zavřel dveře a rychle se rozjel. Měl přece zpoždění. Běžci na řidiče zuřivě mávali, ale marně. Pokračoval v jízdě dál. Mimo zastávku nesmí podle předpisů zastavit. Taky neměl nahlášený žádný zájezd.

Za oknem seděla babka, která zavinila to divadlo. Spokojeně se usmívala. K jejímu dobru třeba připsat, že jim hezky zamávala. A z davu se opět ozvalo – čert aby ji vzal, slepici potrhlou. Ze skupiny se ozvalo souhlasné mumláni.

Olga Novotná

LOBBISTICKÁ ŠMELINA

Sedminu ceny elektřiny by domácnosti od roku 2016 měly platit podle síly jističe, o rok později dokonce více než polovinu. Opět další perla, která vypadla z hlav našich poslanců, až to zadunělo. Je neuvěřitelné, k čemu se tento, už 25 let nefunkční stát, dokáže snížit, aby mohl vykrádat kapsy občanů a jít na ruku energetickým baronům, kteří této zemi vládnou.

Je záhadou, jaký virus BSE vegetuje už čtvrt století v poslanecké sněmovně a nutí zákonodárce nahrazovat spravedlivé a funkční zákony paskvilem. Už celá desetiletí od doby, kdy byla elektřina zavedena do poslední chalupy, platí, že co spotřebuješ, to zaplatíš. Všude v civilizované společnosti lidé platí za energie jen tolik, kolik spotřebují. Jen v banánové republice Česko budeme platit výpalné energetické mafii. Díky novému zákonu tak budou stovky, možná tisíce lidí v této zemi oficiálně okrádány na základě absolutně smyšlených čísel, která vyplodí energetický baron od stolu ve své luxusní kanceláři a nebude proti tomu obrany. Tisícům lidí přistanou v budoucnu na účtu smyšlené cifry za energie, které by nikdy v realu nevyčerpaly, ani kdyby svítily doma celý den ve všech místnostech. Věřme, že tohle je jen začátek. Energetická mafie zkouší, co ohebný Čech vydrží. Další podobně zlodějské zákony budou následovat. Na tento jističový zákon nejdíc doplatí lidé na venkově, hlavně senioři, kteří si nechali domů instalovat silnější

jistič z důvodů bezpečnosti, i zcela praktických důvodů. Aby, když děda řeže dřevo cirkulárkou, babička nemusela doma sedět potmě. Tento zákon je od začátku do konce zlodějský. Není třeba dlouho hádat, kdo za ním stojí – energetičtí baroni, kteří mají pocit, že jejich osobní konta málo tloustnou.

V případě nového zlodějského energetického zákona je úplně zbytečné kupovat úsporné žárovky a šetrné spotřebiče, měnit dodavatele energií. Zlodějský energetický zákon bude mít katastrofální dopad na domácnosti, které mají už tak hluboko do kapes. Tyto domácnosti rychle vymění silné bezpečné jističe za slabé a nevykonné, čímž ohrozí svou bezpečnost. Polovina národa si bude muset brzy vzít na provoz domácí energetické sítě půjčku, nebo vypracovat rozpis, kdy pustit televizi, kdy pračku, kdy vypnout lednici, a nebo zda si pořídit domácí generátor či elektřinu rovnou odstříhnout a vrátit se k petrolejkám. Vítejte v moderním českém kapitalistickém středověku! Ve světě sprostoty, hamižnosti, zločinu posvěceného státem a bezuzdného plýtvání.

Ano, nový energetický zákon je od začátku zlodějský a viditelně zmanipulovaný pod taktovkou energetických baronů. Je to obyčejná lobbistická šmelina. Autoři zákona by v právním státě měli stát před soudem za pokus o podvod a masové okrádání veřejnosti. Ale my už v právním státě 25 let nežijeme! Je otázka, zda by už ze všech stran obelhávaný a okrádaný občan neměl, místo jalové diskuse na internetu bouchnout do stolu. Účtovat výši platby za energie podle vymyšlených čísel na základě velikosti jističe, je stejný nesmysl, jako odhadovat inteligenci našich poslanců podle velikosti jejich lebek, protože většina z nich neobsahuje nic jiného, než duté černé prázdno.

Štěpánka Saadouni (autorka je novinářka.
Článek vyšel v lednu v havlíčkobrodském deníku.)

- **I chod blázince se řídí nařízenými vládou.**
- **Podle hřbetu se dobrá kniha nepozná.**
- **O svém mozku si dost často myslíme něco jiného, než on o nás.**
- **Protlouká se životem od jedné politické strany ke druhé.**
- **Musela koupit Nové koření, to staré jí už došlo.**
- **Přední část vlaku byla ve zpoždění, ale zadní vagóny už jely na čas.**

aforismy Jiří Faltus

PARDUBICKÉ STRÍPKY 2015

na téma:

Co dokáží lidské ruce

Část literární – 152 příspěvků ze 30 škol

PARDUBICKÝ PERNÍK

Pardubický perník byl sladkou odměnou účastníkům literární soutěže Pardubické střípky, kterou každoročně pořádá Krajská knihovna. Je to činnost mimořádně záslužná. Nutno poznamenat, že sladký perník byl účastníkům odměnou zaslouženou. Přes všechny technokratické proklamace kniha žije. Možná se nechte jako před několika desetiletími, ale příspěvky, které mladí a ještě mladší tvůrci poslali do soutěže, vydávají potěšující svědectví o zájmech, znalostech, rozhledu a vztahu k mateřskému jazyku. O vztahu k psanému a tištěnému slovu. Totéž platí o soutěži výtvarné.

Ti mladí autoři a výtvarníci stojí před prahem. Vykročili však správnou nohou, disponují schopnostmi, které jim dávají šanci pomyslný práh překročit. Chce to vůli, vytrvalost, trpělivost. Žádný učený z nebe nespádl. Dveře do světa literatury a výtvarného umění však mají otevřené.

František Uher

I. KATEGORIE – společné první místo

BEÁTA BARTONÍČKOVÁ, 3. třída (8 let) ZŠ Benešovo náměstí, Pardubice

Co dokáží lidské ruce

Byly jednou dvě ruce. Jedna ruka byla líná a nechtěla nic dělat. Druhá ruka, ta pravá, si řekla, že bude rozumnější a že bude poslouchat maminku, protože jí měla moc ráda. Vytáhla vysavač a začala luxovat. Potom zalila kytky a utřela na políčkách prach. Poté se rozhodla, že mamince namaluje pěkný obrázek. Moc se jí povedl.

Maminka přišla domů a měla velikou radost. Ručku pochválila a dala jí za to čokoládu. Druhé ruce bylo moc líto, že nepomáhala. Rozhodla se, **že od druhého dne to zkusí taky. Moc jí to nešlo, ale snažila se.**

Od té doby je šikovnější ruka pravá. Přesto se rozhodly, že budou pracovat dohromady. Šlo jim to daleko lépe, než každé zvlášť.

Pravá ruka tu levou všechno naučila.

KLÁRA HAASOVÁ, 3. třída ZŠ Benešovo náměstí, Pardubice

Co dokážou lidské ruce

Na konci města bydlel slepý kluk. Jmenoval se Alex. I když byl slepý, četl. Pomáhala mu ruka jménem Lucka. Tou uměl Alex přečíst Braillovo slepecké písmo z teček. Jednou se stalo, že Alex onemocněl. Ruka Lucka se začala flákat. Přestala dokonce i trénovat čtení. Začala si hrát jen na počítači. Dny utíkaly a Alex se pomalu uzdravil. Alex chtěl zase číst, ale nešlo to. Po pár dnech si Alex uvědomil, že takhle to dál nejde. Měl pevnou vůli a s rukou Luckou začal čtení opět trénovat. Za několik týdnů poctivého snažení si s radostí přečetl novou knížku.

II. KATEGORIE – společné první místo

LENKA JIRGESOVÁ, 6. třída Gymnázium Ústí nad Orlicí

Vlak neštěstí

Stojím v našem obýváku. Mé oči září jako dvě hvězdičky uprostřed vyhaslého vesmíru. Mamka je naproti mně a směje se od ucha k uchu.

„To máš od nás všech,“ řekne, přičemž rukou obsáhne členy rodiny a ukáže na větší úhledně zabalený dárek.

Než zjistím, co v něm je, přistoupím k blýskavě nalakovanému stolu, na kterém leží čokoládový dort s číslicí osm. Zatímco se nadechuji, tatínek chystá fotoaparát. Při pořádném sfouknutí svíčky zhasnou a ozve se zvuk oznamující následující fotku. Před zakrojením přijde velké odhalení. Vykročím ke krabici s nůžkami v ruce. Opatrně přestřihnu mašli. Papír zašustí. Na podlahu vypadne obdélníková krabice. Po otevření zjistím, že je to věc, o níž dlouho sním. Rodiče vědí, o co se zajímám, avšak tohle jsem opravdu nečekal.

Všichni už dávno spí, jen já pořád sedím ve svém pokoji na studeném linoleu. Předemnou leží množství kousků dětské skládky. Vezmu jednu část a přiložím ji k jiné. Evidentně k sobě nepasují, tak je vyměním za jiné. Po pár minutách skládání se jasně rýsují žebrované koleje. Když jsem se svým dílem spokojen, položím naň malou mašinku a několik dopravních značek. Zbylé doplňky odložím do kapsáře. Dnes byl můj velký den. Oslavil jsem své narozeniny. Někomu lhotejně uplynul, ale pro mě se stal výjimečným. Sáhnu na vypínač. Lampa potemní. Choulím se v teplém pelíšku. Zelené příkrývky mě pohltily. Tisknu si na hrud' modrou velrybu. Noc bude pěkně chladná.

Po dlouhém spánku mě budí hlas mámy. Mžourám do světla. Vždyť před chvílí odbila půlnoc. Váhavě vstávám ze zahřátých peřin. Po jídle ležím na zemi a hraju si. Vedle kolejnice stavím košatý strom. Náhle se podívám na hodinky, popadnu notes a zabouchnu dveře. Stromek se zapotáčí a padá. Sedám si na lavičku u tratě, která stojí hned za našim domem. Mám to tu rád. Z rozjímání mě vytrhne pískání

mašiny. Ale náhle vidím jakousi překážku, která mu stojí v cestě. Slyším otupující náraz. Kolem panuje velké napětí.

„Proboha! Musíme cestující dostat rychle ven!“ křičí přihlížející.

„Honem zavoláme záchranku!“ ozývá se další.

Když se souprava zastaví, utíkám k ní a lezu dovnitř na pomoc ohroženým. Lokomotiva je celá „sešrotovaná“. Objeví se odtahová služba, záchranka a reportéři. Spousta lidí se zranilo, někteří upadli do šoku.

Jsem doma. Mé ruce se třesou nervozitou. Snažím se uklidnit hraním s novou hračkou. Všimnu si plastového listnáče položeného přes kolejiště. Jaká zvláštní náhoda – bleskne mi hlavou. Vezmu postavičku. Postavím ji na osudné místo. Vtom mě kdosi volá. Zvednu se. Panáček mi vypadne z ruky na dráhu. Vyběhnu. Pátrám, odkud jde neznámý hlas. Nikoho však neobjevím. Slyším ránu. Ozývá se směrem od místa neštěstí. K čemu vlastně došlo?

Od skupinky přihlížejících někdo zmateně vykřikuje: „Někoho přejel vlak!“ Děším se. Běžím dovnitř. Není mi dobře, zvedá se mi žaludek. Lehám si na palandu, chvěji se. Myšlenky mi víří, myslí jako splašené. Bezděčně zavádím zrakem o figurku ležící v cestě a u ní... proboha vždyť se o ni zastavil vláček.

Někdo se mnou zatřese.

„Petře, copak se stalo?“

Nechápavě se rozhlížím. Jsem zpcený. Pyžamo se mi lepí na kůži.

„Co ten člověk, je mrtvý?“ ptám se chvatně.

„Jaký?“ opáčí maminka udiveně.

„Ten...ten, co ho zajeli,“ zakoktám se.

Mamča mě objímá a konejší:

„To se ti jen něco zdálo.“

Orosený se hrabu z postele. Doufám, že ve škole pozapomenu. Podívám se na nově sestavenou železnici. Dřevina tam opravdu leží, pro jistotu ji odklidím. Co kdyby...

S chutí sním nachystanou snídani a na historku z předešlého spánku zapomínám. Popadnu batoh, nasadím si sluchátka a vyrážím se vzdělávat. Na vyučování se nedokážu plně soustředit. O přestávce vyprávím spolužákům o mé noční můře. Všichni napjatě poslouchají a dožadují se detailů. Líčením situace jako bych všechno prožíval znovu. Kolena se mi klepou, ale zachovávám klid. Snažím se nedat na sobě nic znát. Dnešní příděl učiva končí, a proto zamířím domů. Kolem nádraží mímám hlouček lidí. Mezi nimi je i naše sousedka, která na mě mává:

„Petříčku, představ si, že kousek odtud za zatačkou ležel přes koleje javor. Můj manžel si ho našťěstí všiml včas, a zabránil tak nehodě.“

Mimoděk sáhnu do kapsy a v dlani mi zůstane ležet malý umělohmotný stromeček...

Trať naděje

Z obývacího pokoje se ozývá telefon: „Ahoj tati, vážně si to nechceš rozmyslet?“ Ten hlas poznávám. Patří mojí dceři. „Víš, železnice do Krakova vede i přes Osvětim a my s Aronem si nejsme jisti, že to zvládneš. Přeci jenom s tímhle městem nemá naše rodina dobré zkušenosti.“ „Ne, nechci. Nemusíš si se mnou dělat starosti, Kateřino. Zvládl to tvůj dědeček, zvládnou to i já.“ Už odmalička jsem byl tvrdohlavý. Pamatuji si, jak jsem jedno ráno odmítl jít do školy. Byl slunný jarní den. Nechápal jsem, proč při tak krásném počasí musím trávit den ve škole. Tehdy mi přišlo nespravedlivé, že já tam musím a mladší bratr ne. Nepřesvědčila mě ani maminka, ani babička. Až tatínkův pásek mě donutil, abych své rozhodnutí přehodnotil. Nechápu, jak jsem mohl být tak hloupý. Vždyť můj milovaný tatínek by dal neví co za to, abych do školy chodit mohl. „Tatko, jsi tam ještě?“ vytrhla mě z mého rozjímání dcera. „Jestli jet nechceš, my za tebou přijedeme do Prahy o Vánocích.“ Ozvalo se znovu z telefonu. „Ne, pojedu, jak jsem řekl.“ „Poslyš, tati, ty jsi příšerně tvrdohlavý,“ směje se Kateřina „ale kdyby sis to rozmyslel, nebudeme se zlobit. Tak na brzkou shledanou!“

Nerozmyslel. Hned druhý den brzy ráno jsem se chvatně nasnídal a vyrazil na stanici tramvaje č. 9 směr Hlavní nádraží. Na zastávku doháním na poslední chvíli. Ztěžka dopadnu na sedadlo vedle starší dámy zavalitější postavy. Cesta netrvá dlouho. Za deset minut hlásí ženský hlas: „Hlavní nádraží.“ Vystoupím a spěchám do obrovské haly. U okénka mezinárodní pokladny si koupím jízdenku do Krakova a mířím k informačním tabulím. Právě oznamují příjezd jakéhosi rychlíku na kolej číslo 3. Ne, to není ten správný, tenhle jede do Pardubic. Já pojedu EC, které má navíc naplánovaný příjezd až o deset minut později. Přesto se snažím jít co nejrychleji. Člověk nikdy neví, jestli vlak nepříjede dříve. Já vím, že to moc pravděpodobné není. Docela často mají vlaky zpoždění, a i kdyby, určitě by dodržel čas odjezdu. V tomhle ohledu jsem pedant. V táboře, kde musel několik let pobývat táta, panovala přísná disciplína, kdokoli se zpozdil na nástup, byl potrestán. Však vy víte čím. Sám to slovo nedokážu vyslovit. Táta viděl spoustu umírajících. Vždy, když si na to vzpomenu, srdce mě zabolí. Čím se Židé provinili? Tatínkova výchova a koneckonců i jeho vyprávění o životě za drátěným plotem se mi zaryly hluboko do srdce.

Na nástupiště se dobelhám ve chvíli, když přijíždí můj vlak. Nevím, proč jsem panikařil, vždyť vlak bude stát na Hlavním nádraží ještě dobrou čtvrt hodinku. Rychle otevřu dveře a nastoupím. Mám štěstí. Blízko východu je volné kupé. Vstoupím a roztáhnu závěsy. Nemám rád tmu. Té si otec užil dost ve vyhla-zovacím táboře. Vyprávěl mi o tom. Já miluji slunce. Záři, jako když se zapálí

všechny svíce na osmiramenném svícnu jednou v roce na svátek, který my Židé nazýváme Chanuka.

Sednu si a z tašky vytahuji knihu. Pojedeme dlouho. Možná si teď říkáte, jak si mohu vystačit s jednou taškou! Tak já vám to vysvětlím: tašky jsou dvě, když jedu na týden do Polska, příliš mnoho věcí nepotřebuji. Jen nějaké to oblečení, hygienické potřeby a knihu. Radši vám nebudu říkat, jakou knížku mám právě rozečtenou. Kdybyste věděli, jaké knihy čtu, asi byste se mi vysmáli nebo si řekli, že jsem blázen. Ale no tak, co se to s tebou děje?! Přece se nebudeš stydět za to, co čteš! Tak já vám to tedy povím. Ve své knihovničce jsem nedávno narazil na knihu Babička od Boženy Němcové. Po chvíli jsem zjistil, že se od ní nemohu odtrhnout. Já vím, já sám jsem podivil. Jako dítě jsem neměl moc příležitostí ke čtení. Jediná kniha, kterou jsem měl možnost přečíst celou, byl román Hoši od Bobří řeky. Většinou jsem musel pomáhat rodičům v hospodářství nebo na to prostě nebyl čas. Takže to musím dohnat!

Kdosi otvírá dveře kupé. Vzhlednu od knihy. Nato vchází dva muži. Jeden ve věku mé druhorozené dcery a ten druhý asi o deset let starší. „Dobrý den, máte tu volno?“ zeptá se mladší z nich. Kývnu, jako že ano, a pokračuji v četbě. Avšak nemůžu se plně soustředit, a tak knihu odkládám. Pravidelné drncání vlaku mě uspí.

Vlak uhání kamsi po železnici. Já přemítám kam. Zanedlouho se objevují první kopce a konečně i chalupy. Vlak zpomaluje, zpomaluje, až úplně zastaví. Podívám se z okna. Předě mnou stojí chaloupka jako z pohádek. Ze dvorku na mě mává starší žena se čtyřmi dětmi. Adélka, Vilík, Jan a Barunka! Vyběhnu z vlaku a jdu jim vstříc. Zdá se, že i oni ke mně spěchají. Cítím se jako v pohádce. Vždyť já v ní jsem! Ale pak... výstřel!!!

Trhnu sebou. Vlak právě zastavil na zastávce a do kupé vstupuje žena tmavší pleti se dvěma dětmi, holčičkou a sotva dvouletým chlapečkem. Paní se místo pozdravu usměje. Neumí česky. Určitě je z Afriky. Egypt, Súdán... Nevím. Oblečení jen to nejlevnější. Já proti cizincům nic nemám, zato pohled zbývajících dvou mužů zkameněl. V tu chvíli mi to dojde. Jsou to uprchlíci.

Hovor v kupé ustane. Chlapeček je neklidný a žena se ho snaží ukolébat písničkou. Když se to konečně podaří, ozve se hlasitý smích z vedlejšího kupé. A znovu ta samá píseň. Ve chvíli, kdy klouček opět usne a žena má příležitost odpočinout si, její dcerku rozbolí břicho. Paní si ji posadí na kolena a houpe ji tak dlouho, dokud neusne také. Stejně je to krásné. Matka bdí jenom proto, aby ochránila své děti. Klidně by za ně dala i život.

Žena usíná. Starší z mužů odchází na chodbu a z kapsy vytahuje mobilní telefon. S někým rozmlouvá, netrvá to dlouho. Když znovu usedá, procedí mezi zuby něco sotva srozumitelného. Myslím, že říkal „A je to!“

Oplet usínám, ale nezdá se mi o babičce, ani jejích vnoučatech.

Ve snu ke mně míří vlk a sápe se mi po krku. Pokud se mu to podaří, zemřu. Brzy se mu to povede, protože sil mám již velmi málo a on stále doráží. Jsem bezbranný. vzdávám se. Ale ne, se zem se přece musí bojovat. Pozdě na boj. Vlkovy drápy vykonaly své.

S trhnutím se probouzím. Vlak stojí. Jsme v Polsku. Chlapeček spí dlouho. Ta maminka je snad kouzelnice. Není, ona už tu totiž nesedí. Asi vystoupila. Náhle mě přepadne divné tušení. Nechce se mi věřit, že zrovna tady měli v plánu vystoupit. Hned nato zvenku zaslechnu dětský pláč. Vyhlédnu z okna a spatřím ženu i její dvě děti v doprovodu dvou statných mužů v policejních uniformách. Nic víc nepotřebuji vidět. Obracím se ke svým spolucestujícím: „Vy jste je udali?“ Podívali se jeden na druhého, starší z nich se dlouze nadechl a odpověděl: „Ano, práskli jsme ji. Takových je.“ Mávl neurčitě rukou, jako by mluvil o laních v lese. „Naše vesnice je magnet na uprchlíky,“ pokračoval mladší „Kdyby policie neposlala do vsi hlídku, bylo by jich tam víc než nás, slušných občanů.“ Mluvil o nich jako o nezkrotné zvěři „Jeden se nám dokonce vloupal do sklepa a ukradl dvě lahve toho nejlepšího vína, co jsme měli,“ stěžoval si opět starší. „A mojí sestře zase nějaká rodinka nocovala ve stodole. Nad ránem je musel vyhnat švagr, sama si na ně netroufla, byli prý agresivní. A vy se jich ještě chcete zastávat?!“ Těch řečí mám už dost. Řeknu jim to. „Do plynu s nimi!“ Zatočila se mi hlava. Jako kdyby mi do srdce vrazil kudlu. V hlavě mi pořád zní ozvěnou „Do plynu, do plynu, do plynu, do plynu ...“

Ten hoch neví, co mluví, jinak by tohle hanebné slovo určitě nevyslovil. Ve vyhlazovacím táboře v Osvětimi se toto slovo vznášelo nad hlavami vězňů každou minutu, každou sekundu. V Osvětimi zahynula téměř celá moje rodina. Babička, dědeček, prababička – jen strýček a tatínek přežili. Ten příběh znám nazpaměť. V hlavě si přehrávám vyprávění svého otce, jakoby teď seděl v kupé se mnou.

Byla dlouhá temná a chladná noc. S bratrem jsme se vedle sebe choulili a vyprávěli si strašidelné příběhy. Vtom se ozval výstřel. Jen jednou. Lekli jsme se. Hororové příběhy nám moc odvahy nepřidaly. Usoudili jsme, že je čas jít spát. Druhý den měl být v tom samém duchu. Přiděl jídla, těžká práce, večere a pak spát. Měl, ale nebyl. Voják s přidělem chleba a vody přišel nezvykle brzy. Chleba se tomu říkat nedalo, neboť to byly jen oschlé kůrky, ale díky Bohu za to. Obvykle jen ti nejsilnější a nejhbitější si dokázali jídlo vybojovat. Kdo přišel později nebo neměl dost sil, zůstal o hladu. Černý Petr připadl tehdy mě a mému bráškovvi. Pohledem jsem hladil oschlé krajíčky a v duchu záviděl těm, co měli štěstí. Já to bez jídla den vydržím, ale bratr ne. V zimě prodělal ošklivou chřipku, a tak musí hodně jíst, aby nabral sil. Vyhlédl jsem si hocha s největším kouskem a zaučil na něj. Jenže on byl daleko větší a obratnější než já. Srazil mě jednou ranou k zemi. Ostatní se tenkrát neodvážili ani vydechnout. Měli strach. I já jsem se bál, ale nedal jsem na sobě nic znát. Brácha na mě vyděšeně hleděl a čekal, jak to celé dopadne. Po chvilce mě

kluk postavil na studené dlaždice se slovy: „Ještě jednou si něco takového zkusíš a dopadneš jako tvůj táta!“ Jak to myslíš? Zeptám se ho na to: „No tvého tátu včera večer zastřelili. Slyšel jsem dneska podplukovníka, jak se baví s lékařem.“ Zarazil se: „Ty to nevíš? Zabili ho za neuposlechnutí rozkazu.“ Na chvilku se odmlčí. „Je mi to moc líto. Já vím... Mně umřela na zápal plic babička.“ Položí mi ruku na rameno, o chleba se se mnou ale nerozdělí. „Jako by se nic nestalo.“ dodá. Alespoň jsem se na něj usmál, ale do smíchu mi nebylo. Ani bratrovi ne. Snášel otcovo úmrtí ještě hůře než já. Možná za to mohl věk. Bylo mu patnáct.

Když vojáci vyhlásili večerku, kluk, se kterým jsem se popral, se ke mně naklonil a šeptem mi povídá: „Na, tohle si vezmi. Je to můj deník, ale když z něho vytrhneš pár stránek, může být tvůj. Pomůže ti vyrovnat se s tou bolestí, tedy alespoň mně pomohl.“ A tak jsem začal ještě toho večera zapisovat vše, co se mi honilo hlavou. Měl pravdu, jen díky němu jsem se srovnal se smrtí otce. Ten malý odrbaný sešit mi ukázal moje poslání na místě, které lze nazvat bez ostychu peklem. Někdo musí být svědkem oné doby a onoho místa. Už jsem tátu neviděl jako oběť, ale jako hrdinu. Vždyť se jim postavil, a to už člověk musí mít velkou odvahu. Měl bych jí já?!

Dostal jsem se z nejhorsího, to nepopírám. Ale pak přišla druhá rána. Začalo to úplně nevině. Při obědě k nám přišel podplukovník. Podíval se na seznam vězňených chlapců a začal předčítat jména. Padlo mezi nimi i jméno mého bratra. Nejdřív jsem se lekl, že jim budou chtít udělat to samé jako otci, ale tohle bylo daleko horší. To jsem měl zjistit vzápětí. Vojáci zaveleli k odchodu do sprch. Docela jsem Davidovi záviděl, vždyť jsem se nekoupal týdny. Svěřil jsem se Abrahámovi, chlapci, co mi věnoval svůj deník. Byli jsme teď nejlepší přátelé. Posmutněl. „Myslím, že si se s ním měl rozloučit.“ „Co to povídáš?“ nerozuměl jsem mu. „Tvůj bratr je na cestě do plynové komory.“ „Co blázníš, normálně se jde vysprchovat!“ zlobil jsem se. Nechtěl jsem si připustit, že by můj bratr mohl... „Jak jsi na to přišel?“ zeptal jsem se. „Vzpomínáš si, kdo nás vedl do sprch minule? Obyčejný voják, vlastně dva, kdyby někdo chtěl utéci. Teď, ale přišel podplukovník a čtyři vojáci. Chce na to dohlédnout. Už se s bratrem neuvidíš. Je mi to líto.“ Přívál slz se nedal zastavit. Byl to zoufalý a bezmocný pláč. Nemohl jsem nic dělat. Proč bratr, proč ne někdo jiný, je nás tu plná místnost?!

Abrahám měl pravdu. David se ze sprch nevrátil. Byl jsem ze smrti bratra zdrcený. Měl jsem ho rád. V tu chvíli jsem litoval každé hádky a klukovské rvačky. Cítil jsem se osamocený, opuštěný, zbytečný... Byl jsem tak smutný, že jsem přestal psát deník. Nedokázal jsem ani udržet pero, natož se soustředit. Vlastně nebylo ani o čem psát. Vyrovnat se se smrtí mého milovaného bratra mi pomohl opět Abrahám. Tenkrát mi byl bližší než kdokoli jiný. Nechtěl jsem o příteli přijít. Byl to jediné, co mě ještě drželo nad vodou. V Boha jsem už přestal věřit dávno. I přes krutý život ve vyhla-zovacím táboře jsem se díky příteli začal cítit lépe. Ale pak přišel další z nejhorsích zážitků mého života- pochod smrti. Název byl výstižný.

Vojáci nás jednoho dne ve spěchu vyhnali na dvůr. Poprvé po letech jsem se měl setkat se svou maminku. Vypadala starší, než jí v té době bylo. Měla ostříhané vlasy a kruhy pod očima, ale pořád to byla moje milá matka. Objímali jsme se celou věčnost, pak se zeptala na bratra. O smrti otce věděla, ale o tom, že v plynové komoře zahynul i její druhorozený syn, neměla ani tušení. Musel jsem jí to říci. Dala se do usedavého pláče. Nikdo jí nemohl utišit. Byla stejně zoufalá jako já před půl rokem. Teď ale šlo o nás. Nikdo netušil, že pochod bude tak náročný.

Vyrazili jsme před setměním. Byla velká zima. Maminka mi sice půjčila svůj kožíšek, ale i tak jsem mrznul. Odpočinout jsme si mohli až ráno. Spokojeně jsem se tulil k mamince. Pocit štěstí ale neměl dlouhého trvání. Ten hrozný kašel, oči plné horečky. Stala se brzdou pochodu, a to se neodpouští. Měla zemřít stejnou smrtí jako můj otec. Rozbrečel jsem se jako malé dítě. Ona byla má poslední jistota. Kladl jsem vinu sobě. Kdyby mi nedala svůj kožíšek, jistě by neumřela. Plakal jsem ještě dlouho. Dokázal mě utišit až Abrahám.

Pochod smrti pokračoval. Matka už nežije. Teď jsme se museli soustředit jen na naše přežití. Umírali jsme hladem a žízni. Nedalo se to vydržet. Rozhodli jsme se, že utečeme. Nic horšího než smrt nás nemůže potkat. Vhodná příležitost nastala až při krátké pauze. Nenápadně jsme se odplížili do lesa a utíkali. Už o nás věděli, ale my jsme nevnímali výstřely, které se ozývaly za námi. Kdybychom se zastavili, bylo by po nás. Odpočínuli jsme si až po dobré půl hodince běhu. Nikdo nás už nehonil.

Po válce se o mě postaral můj židovský strýc, který válku také přežil. Nenahradil mi sice péči maminky a tatínka, ale rozuměli jsme si spolu. Později jsem se seznámil se Sárrou – mou manželkou a narodil se nám syn Jakub. S Abrahámem jsme zůstali nejlepšími přáteli. Inu přátelství na život i na smrt.

Po tom, co mi zemřela matka, začal táta trpět depresemi. Ztrátu dalšího milovaného člověka už neunesl. Sklenička něčeho ostřejšího se mu stala všelékem. Z jedné skleničky byly po čase dvě a nakonec nestačila ani celá láhev rumu. Pil doma i v práci, až o ni přišel. Deprese se postupně prohlubovaly, až se staly natolik nesnesitelnými, že se táta rozhodl skončit se životem. Viscího ve stodole jsem ho našel já. Tenkrát mi bylo necelých 26. Válku jsem nezažil, ale ona si ve svých důsledcích našla mě.

Vlak přijíždí do stanice Krakov - Hlavní nádraží. Opouštím kupé, aniž bych okem zavadil o spolucestující. Proderu se menším hloučkem lidí na chodbičce a otevírám dveře vlaku. Na peróně už na mě čeká Kateřina se svým přítelem a mým vnoučkem. Naposledy se podívám na koleje. Dvě rovnoběžky, které se v dále sbíhají. Dost možná se někdy v budoucnosti dokážou protnout i dva paralelní světy dvou rozdílných kultur.

OHLASY A RECENZE

Z NOVÝCH KNIH

Podzim je časem sklizně. Rozhodně na literárních pláních. Nepátřejme po příčinách, pátrejme po kvalitě úrody. Pochopitelně mírně kolísá, jako kolísá stanovisko čtenářů. Rámcově ve stejné době jsem četl několik nových knih členů Střediska a příspěvky do literární soutěže Pardubické střípky. Sluší se poznamenat – sportovní terminologií – že česká literatura má perspektivní žactvo. Dorost tvoří celé generace, literární branou vstupují lidé různého věku. Všimněme si nových prací autorů, kteří již mají něco za sebou. Chválu, uznání i negativní kritiku, především však spoustu práce.

Dokonale to platí o fotografu Zdeňku Vošickém, který připravil již pátou obrazovou publikaci (tentokrát nejobsáhlejší), věnovanou části moravské země, nazvanou **JIŽNÍ MORAVA SHŮRY – 1. DÍL** (vydali Aerial art a Aerovydavatelství, 2015, se zasvěcenou předmluvou Arnošta Goldflama). Rozlehlost kraje a spousta přírodních krás i památek přiměla autora rozdělit obrazovou publikaci o kraji do tří částí. Tentokrát je pozornost věnována Brnu a jihozápadním oblastem kraje. Zasvěcenější vědí, že se jedná o knihu, obsahující fotografie pořízené z letadla. Nevím, zda fotograf Z. V. a pilot Klimeš mají spočítané letové hodiny, zda pamatují, kolikrát jim zhatilo tvůrčí záměry počasí, jaké organizační a technické těžkosti museli překonávat. Z hlediska „čtenářů“ to není podstatné, ale uvědomit si to musíme. Podstatnější je, že se dílo podařilo, nacházíme báječné záběry, evokující dávné i novější zážitky z pozemských cest, ukazují další, dosud nepoznané. Kniha je zároveň neúprosným dokumentem. Za rok, za pět, za dvacet let bude ledacos vypadat jinak. Fotografie Z. V. jsou stálíci dokonalé technické úrovně, což není málo, mnohým záběrům je však vlastní výrazný umělecký akcent a jenom potvrzují, že ocenění v rozličných fotografických soutěžích získává Z. V. zaslouženě. Skutečně unikátními snímky jsou Vranovská přehrada, Znojemské moře, Novomlýnské nádrže či trosky žerotínské tvrze.

Po rozsáhlejších dílech se Miroslav Skačáni vrací na pole povídky. Řečeno s Vančurou, jsou to pole orná i válečná. Kniha **VESELÉ I VÁŽNÉ POVÍDKY** (2015, 216 str., s originálně řešenou vtipnou titulní stranou designérky Hany Matouškové) obsahuje devět promyšlených povídek, prostých balastu povrchnosti. Devět příběhů, které nás seznámí se svéráznými osudy. Skačáni většinou osciluje na pomezí současnosti a minulosti, splétá děj z pramenů hořkých i sladších, úsměvných (až komických) i dojemných, z pevných citových vazeb i tékavé povrchnosti. V předmluvě zdůrazňuje střídání laskavějších povídek s povídkami drsněji laděnými. Jeho úsměvy však téměř vždy vrhají stíny. Možná je to odrazem poznané kulisy lidských údělů.

Další básnická sbírka Věry Kopecké navazuje na předcházející cykly jejich sonetů, básnické formy, vyžadující přísnou formální sebekázeň. Sbíрка **SLOVA NA VODĚ** (vl. nakladatelství, 2015, str. 122, znamenité ilustrace polský malíř Tadeusz Suski). Název je poněkud zavádějící, řekneme-li, že je „něco“ na vodě, zlehčujeme. O sonetech V. K. to ovšem neplatí. Její poezie má pevné základy, promyšlenou konstrukci, průzračné světlo a nezpochybnitelnou váhu zasvěcené výpovědi. Citujme: //Zahlazuje ničivé//nepotřebné//stopy po lidech.// Jakoby právě v tom vězela básnířčina tvůrčí síla, naplněná úpornou energií a úspornou mírou nadhledu. Zajisté nezáměrně by jako motto mohlo posloužit konstatování //ač ještě//rozdává//Ze dna sebe//. Ano, V. K. rozdává. Radost, potěšení ze života, z každého dne, to je víc než dost. Její sonety vyjadřují víru v sílu slova i v širší obecné platnosti: //Blaničtí rytíři //slova se probudí//.

A ještě jednou Věra Kopecká. Z výtvarných prací III. Křinického plenéru, jehož se zúčastnili čeští, polští a ukrajinští malíři, připravila zajímavý bilingvní (česko-polský) kalendář **ZA KRÁSAMI KŘINIC A BROUMOVSKA 2016** s řadou poutavých reprodukcí. Z členů Střediska se na kalendáři svými obrazy podílejí Věra Kopecká a Milan Sochora.

Jiří Faltus má zvláštní dar vcítit se do dětské mentality, aniž by sklouzl k laciné líbivosti. Jeho verše pro děti dokážou oslovit i dospělého čtenáře. Potvrzuje to také sbírka **KNÍŽKA PRO MIMI Z BŘÍŠKA** (Alfa-Omega 2015, 34. str., ilustrace Lucie Bax). Souvislý proud (převážně čtyřverší) protkaný vtipnými hádankami se svérázně pojatou koncepcí dějové návaznosti představuje špičku v současné, vydavateli žalostně zanedbávané poezii pro děti. Z jiného džbánu nabral Jiří Faltus souborem aforismů **KAŽDÁ RADA DRAHÁ** (Alfa-Omega 2015, 34 str., vl. ilustrace). Jestliže na závěr je pod hvězdičkou upozornění, že vysvětlivky ke všem aforismům jsou ve hvězdách, jedná se pouze o další aforismus, o další originální Faltusův bonmot. Jeho promyšlené aforismy jsou přímočaré, shovívavé, vlídné, šarantantní i sarkastické. A pokud píše //jen věta bez myšlenky má šanci přežít svého autora//, nutno poznamenat, že většina jeho aforismů svého autora určitě přežije, protože je Faltusovou rukou psal sám život.

A do třetice Jiří Faltus, tentokrát jako flexibilní ilustrátor, v knize Marie Hovorkové (Alfa-Omega 2015), která po poněkud mnohomluvných úvodních pasáží přináší v závěru drobnosti, nad nimiž se čtenář srdečně zasměje. A to není málo.

Z opačné strany duhy nabírala živou vodu Jiřina Valachovičová v knize s názvem adekvátním obsahu **OSUD SI NEVYBÍRÁME** (Epika Jindř. Hradec 2015, 74 str., nápaditá obálka Jiří Šindler). Sedm povídek, sedm osudů. Ačkoli, těch osudů je víc! Komplikovaných, nelehkých, plných urputného vzdoru i nezbytných vyrovnávání a smířování, vždy však inspirativních a zřetelně oslovujících ty na slunečnější straně balvanu zvaného život. Valachovičová se vyhýbá současnému literárnímu stereotypu v líčení prostoru, v němž se pohybují různě postižení jedinci, její

nazírání je procítěně věcné. Jako kdyby nahlížela do studně se stojatou vodou, přesto však dokáže dohlédnout až na dno.

Detektivní román Milana Duška **VELKÁ VÁNICE** (MOBA 2015, 344 str.) navazuje řadou postav z týmu vyšetřovatelů i prostředím krajiny drsnějšího rázu se svéráznými postavami na román *Dáma na telefon*. Konstrukce příběhu je protkána vědomím, že všechno souvisí se vším a nic se neděje zcela nepozorovaně. Jak je v detektivním příběhu zákonité, dějem prolínají současné události, negativní jevy převažují nad kladnými, počet záporných postav převyšuje kladné. Ten stín je žánrovou zákonitostí. Neboť skromní, poctiví a slušní se dostávají do středu pozornosti pouze okrajově. A nejen v detektivkách. Tím se Duškův román posouvá do roviny obrazu a odrazu společenských apokalyps.

Lanškrounská rodačka (1958) - slovenská básnířka Vladena Teslíková vydala svou pátou sbírku **UZLENIE** (OZ Benedikt, 2015, 34 str.) s pozoruhodně vnímavým doslovem Jiřího Faltuse, přesně limitujícím předností sbírky, reálně spjaté (citují) s hledáním pevného bodu prožívané a přežívané doby.

Stále se střetáváme s ohlazením do dnes již daleké minulosti a návraty mnoha pozapomenutých nebo zcela neznámých autorů. Někdy k odmlčení přispělo společenské prostředí, jindy kvalita poezie. Zejména to platí u básníků, kteří žili delší dobu v cizině. Bez jisté shovívavosti, s vědomím jejich lidských osudů a niterného vztahu k českému jazyku a poezii jako specifickému jazykovému atributu, bychom však někdy dospěli ke značně negativnímu hodnocení, zatímco daleko charismatičtější básníci pozvolna upadají v zapomnění. Platí to příkladně o Petru Chvojkoví, jehož jemná, prostá, čirá, jakoby zdvořilá a stále neobyčejně sugestivní poezie by zasloužila výrazné pozornosti, komplexního hodnocení a kompletního knižního vydání. Zatím se jako čtenáři musíme spokojit s nádherným, leč poměrně útlým výběrem **MILOSTNÁ VÁBENÍ** (2015, 48 str., ilustr. Ondřej Hanzlík). Se skromností Petru Chvojkoví vlastní je v básni *Bílé světlo* psáno //já dole//pod měsícem v úplňku//úplně//dole//. A ještě jedna ukázka: // Po zelených lukách//až u lesa, zdá se//se zase náš koníček pase//. Pokud budeme za „koníčkem“ vidět Chvojkovu básnickou tvorbu, bude mít na lukách české poezie vždycky svoje místo.

Bilingvní antologii česko-polského pohraničí pod nápaditým názvem **OD NYSY K NISE** (vydalo Centrum kultury a umění ve Vratislavi, 120 str.) připravili na přelomu roků 2015-2016 Věra Kopecká a Antoni Matuszkiewicz, kteří se podíleli na překladech. Z členů Střediska se vedle Věry Kopecké představují Jana Wienerová a Olga Novotná. Vyzrálá poezie básníků z obou stran geografické hranice tvoří kompaktní básnickou výpověď, která potvrzuje, že poezie hranice nerespektuje a překračuje je svým hluboce lidským rozměrem.

František Uher

Vezmu tě za ruku

Co zůstává v zarůstajících stopách za prožitými dny koloběhu ročních dob s prohrami, vítězstvími z prchavých okamžiků i osudových zápasů, ale i za blouďením a hledáním cest vlastního osudu s dobrou mírou lidskosti? Snad dobrý pocit člověka, který přes plynutí neúprosného času vždy usiloval být sám sebou a okouzlen prostorem lásky, milostného citu a přírodních motivů rodného kraje, vyslovených obyčejnými slovy jedinečností své závratí.

Šťastnou ruku i odvalu měl **Petr Chvojka** shrnutím svých básnických výpovědí s názvem **Milostná vábení (2015)** k vyrovnání se s mnoha základními otázkami svého životního usilování, a potvrzením výsledků celého procesu ukotvením ve výpovědích zralé moudrosti a citové hloubky.

Sbírka poznamenaná intenzívnými prožitky nalezených hodnot, dostala tak do vínků silný jednotící řád a pevnou významnou osu mravnosti. Nelze tak nezpomenout závěru básně *Krédo ze sbírky Dřevo roste zelené (MF, 1963)*:

... „*existují veliké a krásné věci / pro které nám na životě / záleží...*“

Vlastním nákladem vydaný svazek *Milostných vábení* je poznamenaný neobvyklou grafickou úpravou Ondřeje Hanzlíka, i jemnou barevností s duchovním přesahem jeho originálního ilustračního doprovodu.

Chvojka zůstává věren sobě samému, svému obraznému vidění a střídmosti verše, jeho vyjádření mají silnou citovou a smyslovou vazbu na ustálené hodnoty, vztahy a touhy, vycházející z mravních zásad a jistot. Ve verších: „*Kraj se jak hřebec vzpíná. / Cítíš, jak vítr vábí?*“ a „*ať čas jen na chvíli / do sochy zkamení.*“, zaznívá pocta důvěrné blízkosti ke klasikům opěvujících vábení stříbrného větru a života, daru nad naše síly.

Zamyšlení nad koloběhem přírody, jejíž jsme součástí a po jejíž cestě stoupáme, i když: „*Není to hra*“, za níž se neplatí. V plynutí času však, přes naše návraty vzpomínek: „*Nocí se rozléhá / jasné ržání.*“. Podzimní a zimní básně mají, i přes tón a obsah zaznamenaných, prchavých okamžiků, svoji stálou lidskou hodnotu v postoji k bezmocnosti člověka, jako jedné z forem účasti na existenci: *... za lásku mnoho díky!*“

Autor dokáže vynášet na světlo a být vnímavý k okamžikům skrytého napětí, aby odkryl podstatné vrstvy naléhavosti, jimiž prověřuje a poměřuje věčnost našich prožitků, pocitů i úzkostí:

... „*Vezmu tě za ruku. Cítíš mé srdce? / Já cítím tvoje bít.*

Noc venku řve. / Takový klid...“

Přímočarost, přesnost a výrazová hutnost metaforického obrazu z básně *Ukolébavka*. Paradox? Nikoliv! Vyslovení důvěry v sílu lásky lidské duše ze svého pozemšťanství:

„*Jsmo křičující ptáci / táhnoucí za srdcem. / Obloha na nás spadne / jako osud.*“

Čtením sbírky a vnímáním melodie jejích dialogů, hloubek i broďů, se nevyhneme jak hodnotově smyslovým a duchovním prožitkům, tak v účasti doteků dnešní skutečnosti plné otázek, konfrontaci se zázraky prostého všedního dne. Sbírkou je dokladem plné opravdovosti, šířitelem lásky a básnickovy účasti na zápasech při obhajobě pocty životu. Ne nadarmo je Petr Chvojka i vnímavým malířem rodného Nasavrcka.

Jiří Faltus

České vraždění v detektivce Milana Duška

Ke kolika skutečným vraždám v naší společnosti ročně dochází, to si můžeme zhruba představit, pokud sledujeme sdělovací prostředky. Při jejich množství a snaze o zveřejnění jakékoliv senzace předpokládáme, že se o většinu vražd dozvíme. Fantazie autorů detektivek ale čtenáři představuje jinou skutečnost, a pokud bychom dali na ně, museli bychom připustit, že Česká republika je již z velké části vyvražděna. Na své si krvežíznivý čtenář přijde i v nové detektivce Milana Duška *Velká vánice*.

Příběh začíná nálezem mrtvolou mladé ženy, která, jak se brzy ukáže, byla znásilněna a po smrti zohavena. Vyšetřování se musí ujmout policejní oddělení, známé již z předchozích knih Milana Duška. Opět se můžeme setkat s komisařem Bémem, inspektorkou Dudovou a jinými policisty. Jména míst, v nichž se příběh odehrává, evokují představu zapadlého kraje s několika malými vesničkami či lépe řečeno samotami, kde bydlí pár lidí a těm každého večera dávají lišky dobrou noc. Přesto musejí policisté využít média, aby zjistili totožnost zavražděné. Dívka není poslední obětí, zdá se, že vesnicemi táhne sériový vrah a zanechává za sebou mrtvá těla a strach.

Detektivky Milana Duška charakterizuje především dobrá znalost skutečné policejní práce a střízlivý způsob vyprávění. Vyšetřování v jeho knihách je týmová práce a pomalé, téměř mravenčí shromažďování poznatků, z nichž se později postupně skládá mozaika případu. Čtenář tedy nemůže očekávat akční scény se střelbou ani to, že hlavní hrdina bude zjednávat průchod spravedlnosti prostřednictvím pádných úderů obrovské pěsti. Odměnou čtenáři, jenž se zřekne akce, bude pocit, že se nachází uprostřed skutečného vyšetřování. Zejména proto, že autor používá velmi úřední způsob vyjadřování, a to i na místech, kde by to potřeba nebylo. Proto se v knize nacházejí věty typu:

Identifikace dopadla pozitivně a Lešikar u vozíku s tělem málem omdlel. [52]

V suché mluvě policejního protokolu je přirozené, že pokud někdo mrtvou dívku pozná, jde o pozitivní identifikaci, zvážíme-li však, že otec zrovna uviděl svou zavražděnou dceru, není toto spojení nejvhodnější.

Stejně jako v předchozích knihách, ve *Velké vánici* vystupuje poměrně hodně postav a žádná z nich se nedá označit za hlavní. To koresponduje s reálným způsobem práce policie, jak jsem již zmínil. Tentokrát se však autor rozhodl víc přiblížit soukromý život některých členů týmu. Pokud se čtenář dozví něco z jejich minulosti, stávají se bližšími, lidštějšími a lépe zapamatovatelnými.

Knihy Milana Duška se dobře čtou, jsou srozumitelné a neobsahují scény, které svou nepravděpodobností vyvolávají shovívavý úsměv. Dějová linka je přímá, výjimku tvoří občasná vzpomínka některého z detektivů. Policisté nalézají vraha pomocí postupného shromažďování důkazů, náhody a geniální dedukce zde nemají místo. Čtenářsky nepohodlné jsou snad jen začátky kapitol, v nichž autor používá neutrální „on“ místo jména člověka, o kterém pojednává. Vzhledem k velkému počtu postav trvá delší dobu, než je možné se plně zorientovat. *Velká vánice* je kvalitně napsaná kniha s dobře zdůvodněnou zápletkou i rozuzlením, vystavěná na reálném základě. Přibližuje skutečnou práci policie včetně toho, že se při řešení hlavního případu setkávají i s jinými zločiny nebo třeba jen drobnými krádežemi, které se sice nedají s vraždou srovnat, ale musejí se také vyšetřit, aby mohl být pachatel případně potrestán. Kniha se svou přímocností hodí i pro vyplnění krátkých chvil odpočinku, děj se dobře pamatuje a není těžké se k němu vrátit a navázat.

DUŠEK, Milan. *Velká vánice*. Vydání první. Brno: MOBA, 2015, 344 stran. Původní česká detektivka. ISBN 978-80-243-6734-7.

Jiří Lojin

(Zveřejněno na www.vaseliteratura.cz)

Nejen o stavu společnosti

František Uher ve své loňské sbírce sporadicky pěstované experimentální poezie **Obeplování ostrova** (alfa-omega, il. Věra Martinková), takto výstižně přeneseně nazývá naši lidskou vlastnost „chození kolem horké kaše“, kdy místo skutečného řešení problémů rozhodnými činy, měníme alespoň směr jejich mínění – zleva doprava / zprava doleva: „sami sebou jsme si jisti / horší to být nemůže“.

Zdánlivě jednoduché poetické „hříčky“ hry se slovy, jsou nejen nositeli moudrých myšlenek poukazujících na vzrůstající protiklady doby navíc zesílené jejím obrazným vyjádřením, zpravidla pomocí netradičního využití tradičního obsahu, stylu a postupu (Konec vorářů, Základ současné morálky, Chudoba, apod.). Akutní nebezpečí spojením dvou stejných písmen dostává text zcela protichůdný, ale aktuální náboj zesiluje výrazně sdělované souvislosti skutečnosti.

V podobném nahledu a zaujetí pro hledání nekonvenční formy výpovědi o naší vážné hře na život, promlouvá autor, často pomocí ironie a jazykové vynalézavosti, sdělně a srozumitelně, s vážným a jasným záměrem a dobově aktuálním obsa-

hem, burcujícím proti postupujícímu rozkladu duchovních a mravních hodnot rovněž v sympaticky vypraveném a úvodním slovem vydavatelky Věry Kopecké uvedeném svazku **Absolutní rovnodennost** (Broumov, 2015, fotografie Věra Kopecká), rovnoměrně rozloženém do času světla a stínů.

Verše se pohybují a čerpají ze světa, jenž v tvorbě Františka Uhra není cizí, ať jde o témata či jejich formu zpracování, což mu plně dovoluje jeho lidská vyhraněnost, literární zralost a pevný názorový profil. Vedle motivů se sociálním, morálním i politickým pozadím, jsou mnohá čísla přitažlivá i svým dramatickým dějem, fantazií a hlubším smyslem, přiblíženým leckdy humornější notou. Sbíрка vyjadřující autorovu zkušenost a odpovědnost z tvorby, nezapře své poslání plnit společenskou funkci v odkazech na realitu a obraz duševního stavu člověka. Dokáže čtenáře zaujmout poukazováním na „Obtíže hor (jež) jsou za námi, (ale i) na obtíže rovin před námi“ (b. Zjištění), a to i přesto, že jako málokterý z autorů nepodlehne planému rozumování a poučování.

Verše jsou hutné, úsporné a sevřené, přesně mířené, takže z nich lze čerpat nejenom řadu podnětů, ale i objevovat skryté souvislosti „nejen proti někomu a něčemu, též proti sobě“.

Sbíрка, tak jako vždy v díle F. U. vychází z běžného života lidí, ze zážitků a pozorování, zkušeností a stálého hledání, žánrovou pestrost nevyjímaje, při důrazu na srozumitelnost sdělovaného a schopnost vnímat blízké problémy bez používání velkých slov (b. Pozor hodný pes, Prozření, Vítání pohrom, Boření pevností aj.) Tak, ať již jde o jeho básnické experimentování, nebo odvážná a vážná vyjádření, obojí jen dokazuje účast na všem, co lidé době a doba lidem přinášejí, čím se poznamenávají. Lidský osud a stav světa je mu vším. Sluší se poznamenat, že formát ani rozsah sbírky jejímu básnickému poselství nemůže ubrat nic ze silné angažovanosti, natož na významu:

/... rodná země / křehne / to každý vidí /
prahne / po podobě slušných lidí /
(b. Nářek rodné země).

Slova Věry Kopecké z úvodu jsou v Uhrově cestách člověka potvrzením jejich platnosti.

Jiří Faltus

SLOVO ČTENÁŘKY

Pročítám NA SLOVÍČKO SE SPISOVATELEM LUBOMÍREM MACHÁČKEM a hned odpověď na první otázku mě zaujímá popisem spolupráce s panem Janem Dvořákem. Že nasměroval talent pana Macháčka tím nejsprávnějším směrem, svědčí spisovatelova tvorba. Uplatnit tak originálně prožitky z práce psychologa v prozaické tvorbě, v tom je průkopník. V povídce NIC NOVÉHO čtenářům

přitažlivě předvádí, že vetřít se někomu do špatné nálady, přináší vždy jen neblahé důsledky pro vetřelce. Doplácí na to i oběť. Nahlodá řečmi útočníka, nechť se selhává ve vlastní rodině.

Básně Martina Vídenského mě neustále upoutávají svou stručností, srozumitelností a vtípností. Nejvíce se mi líbila ZMATENÁ VČELA. „Jsem obyčejný// vlakvedoucí... // Z autobusu// k autobusu// v době výluk// klopýtám.“

Z života na vesnici je tentokrát smutný příběh pana Václava France UTRACENÉ DĚDICTVÍ.

I k takovým situacím dochází a je dobře, že je autor neobchází.

Smutek odvane PÁNSKÁ JÍZDA od paní Jiřiny Valachovičové. Autorka humorně předvádí, jak zásadně se často liší objekty zájmu mužů a žen i způsoby řešení problémů. A na věku přítom vůbec nezáleží.

Básně paní Olgy Novotné – co pravdy v nich je. „A žádný// nedožije život// Jen ukončí cestu// Život dál utíká...“

Paní Marta Urbanová neochvějně vládne perem v próze i poezii. Cituji z básně PŘELET NAD VÁLEČNOU KRAJINOU. „A já nahoře nad tím vším// pouze prozatím.“ Netroufám si přidat komentář.

Úvodní epizoda z nové knihy VELKÁ VÁNICE od pana Milana Duška mě přesvědčuje, že se opět bude jednat o knihu plnou napětí, zvrátů a nečekaných situací. Bude tam jistě vše, na co jsem v jeho tvorbě zvyklá.

Bilance už XI. ročníku Východočeského podzimního uměleckého maratonu je víc než potěšující. Tolik uskutečněných akcí a to vše za velkého zájmu veřejnosti. Navázala bych na aforismus pana Františka Uhra. „Měl spoustu znamenitých nápadů. Žádný se neosvědčil.“

Realizace maratonu je práce mnoha obětavých lidí, proto mohl být uveden do života a osvědčuje se již neuvěřitelných jedenáct let.

Dagmar Poláková

XI. MARATON – JAK PROBÍHAL 2

- 17. 9. se uskutečnila autogramiáda knihy Miroslava Skačániho „POVÍDKY VESELÉ I VÁŽNÉ“ v prostorách knihkupectví Kanzelberger v Jihlavě. Účast byla slušná, podstatně lepší než při předcházejících knihách, psali o tom v krajských novinách.
- Dne 7. 10. 2015 se uskutečnil v Městské knihovně Hradce Králové ve Wonkové ulici Křest knihy **Jindřicha Tošnera Láskolamy**. Sbíрка básní je prepisem hudebně poetického recitálu Láskyplné pas de deux, který se hrál v průběhu roku 2015 třikrát v Hradci Králové a jedenkrát v Třebechovicích pod Orebem. Představení zhlédlo postupně kolem 500 diváků. Verše recitovala spolu s au-

torem herečka Kristýna Kociánová za hudebního doprovodu blues rockové skupiny Luboše Lichého a Míly Dědky. Knížku vydalo nakladatelství Medexart. Redakce se laskavě ujal Jan Dvořák a Nella Mlsová. Kniha je k dostání v prodejnách knihkupectví KOSMAS a na jejich internetové stránce www.kosmas.cz. Akce proběhla pod záštitou **11. východočeského uměleckého maratonu**.

Křest knihy Láskolamy. Zprava: Jindřich Tošner, herečka Kristýna Kociánová a hudební blues rocková skupina Luboš Lichý a Míla Dědek.

- **11. 10. se konal v Kulturním domě v Zaječicích** literárně hudební pořad Ctnosti a neřesti od Jana Stejskala. Sešlo se 55 návštěvníků.
- **Autorské čtení začínajících literátů**

15. 10. v rámci 11. ročníku Východočeského uměleckého maratonu se opět konalo čtení začínajících literátů, tentokrát literátek. V slušně zaplněném sále Krajské knihovny v Pardubicích se svým příznivcům představily básnířky Jaroslava Baliharová, Simona Voženílková a Věra Radoňová. Dalšími účinkujícími byly Michaela Kocková, studentka pardubického gymnázia a Julie Miletinová. Michaela se pravidelně zúčastňuje literárních soutěží, které vyhláší pardubická knihovna, a umísťuje se na oceňovaných místech. Posluchačům proto přečetla rozšířenou verzi svého posledního soutěžního příspěvku. Zajímavé bylo vystoupení členky SVČS Julie Miletinové, která tentokrát zvolila prozaický text.

Hostem čtení byla spisovatelka Iva Tajovská, která krátce zhodnotila jednotlivé příspěvky. Na závěr setkání přečetla úryvek povídky ze své chystané knihy.

Celý literární podvečer zpestřila svým vystoupením kytaristka Dominika Švejdivá, studentka Konzervatoře v Pardubicích.

Julie Miletínová při čtení prozaického textu

- **Dne 15. 10. proběhlo** v Městské knihovně Přelouč autorské čtení z knih **Lubomíra Macháčka (Zelené vdovy)** a **Jiřího Lojína (Noc je nekonečná)**. V první části programu přednesli autoři pozorným posluchačům z těchto knih ukázky, v druhé proběhl křest výše jmenované knihy Jiřího Lojína, kterého se zúčastnil ilustrátor Jan Vojtíšek a starostka města Přelouč Irena Burešová. Program byl završen milým pohoštěním, sekání autorů se čtenáři se protáhlo z pozdního odpoledne až do večerních hodin.
- **10. 11. V pečovatelském domě v Nasavrkách** proběhlo autorské čtení z knížky Jana Stejskala **TAJEMSTVÍ CHRUDIMSKÝCH DOMŮ**. Následně byl ve zkrácené podobě představen pořad Ctnosti a neřesti. Účast byla 30 posluchačů.

Jan Stejskal se spoluúčinkujícími Hanou Kudrnáčovou, Milanem Antošem, u klavíru Alžběta Svobodová.

• Pardubické poetické setkání

19. ročník přehlídky mladých recitátorů a literátů

Pořadatel: Krajská knihovna v Pardubicích – oddělení regionálních a kulturních služeb ve spolupráci se Střediskem východočeských spisovatelů

Termín: 11. listopadu 2015 – scéna Divadla 29

Porota: Hana Kofránková – režisérka ČRo Praha Vltava

Jana Trojanová – herečka Praha, moderátorka ČRo Praha Vltava

David Macháček – herec Slováckého divadla v Uherském Hradišti

19. ročníku přehlídky studentů středních škol v recitaci a autorském čtení se zúčastnilo celkem 33 soutěžících. Tentokrát se této přehlídce zúčastnili z větší části recitátoři, do autorského čtení bylo přihlášeno šest soutěžících. Recitátoři byli rozděleni do tří věkových kategorií, literáti měli svou kategorii.

V I. věkové kategorii, kterou tvoří účinkující od 15 do 17 let, se předtvalo 12 recitátorů, ve II. kategorii (17–20 let) a III. kategorii vystoupilo celkem 15 recitátorů. V kategorii literátů soutěžilo 6 autorů. Odborná porota v každé kategorii ocenila nejzajímavější vystoupení. Ocenění soutěžící získali knižní odměny, CD. Byly též uděleny Ceny diváka, o kterých rozhodovali všichni diváci. Každý účastník obdržel pamětní list a perník. Po skončení přehlídky následoval rozborový seminář s porotou, o který jevíli všichni soutěžící značný zájem. Seminář, do kterého se velmi aktivně zapojili všichni členové lektorského týmu, vedla zkušená a renomovaná odbornice na umělecký přednes Hana Kofránková. Pořadatele i členy poroty mile překvapil zájem, který nebyl poslední dobou v tomto oboru tak značný. Celkově hodnotila porota uměleckou úroveň přehlídky velice kladně. Vyslovila se, že podobná setkávání recitátorů a literátů jsou velmi prospěšná, inspirující.

Celé poetické setkání mladých nadějných studentů se neslo v přátelském a tvůrčím duchu. Přehlídka byla zařazena do celkového programu 11. ročníku Východočeského uměleckého maratónu, autorských a řízených čtení, besed spisovatelů, vernisáží apod., který pořádá Středisko východočeských spisovatelů.

Účastníci soutěže. Vpredu vpravo klečící organizátorka Hana Cihlová

- **Dvě akce ve Svitavách.**

V měsíci listopadu proběhla v prostoru Gymnázia ve Svitavách výstava ke Dni poezie. Šlo o 13 panelů s ukázkami poezie od významných českých i světových básníků.

25. 11. přednesl Milan Báča rovněž v prostorách gymnázia pro veřejnost přednášku „Literární toulky po Svitavsku“ v duchu své stejnojmenné knížky, za kterou byl odměněn cenou KALFu.

- **Poetický večer se uskutečnil 27. 11. V rámci 11. Východočeského uměleckého maratónu v Městské knihovně v Letohradu.** Šlo o autorské čtení básníka a hudebníka Vladimíra Hrdiny z Brna, básníka a humoristy Jaroslava Odehnala ze Štěchovic a básníka Martina Videnského z Letohradu. O hudební vložky se postarali Vladimír Hrdina a baskytarista a zpěvák Miroslav Janovský. Melancholické básně střídaly básně humorné a díky úžasnému propojení účinkujících s dvacátkou posluchačů si tento nevšední poetický večer báječně užili naprosto všichni.

Martin Videnský recituje.

- **29. 11. V zámku v Nasavrkách** se uskutečnil v rámci adventního večera pořad Jana Stejskala Ctnosti a neřesti za účasti 60 návštěvníků.

Jan Stejskal zapaluje adventní svíčky v úvodu pořadu.

- **30. 11.** v Městské knihovně v Hradci Králové **Jiřina Valachovičová uvedla svoji novou knížku povídek OSUD SI NEVYBÍRÁME.** Beseda měla příjemnou atmosféru a přišlo více než čtyřicet zájemců.

Jiřina Valachovičová představuje novou knížku na besedě v knihovně v Hradci Králové

- **5. 12.** se v **plně vyprodaném chrudimském divadle (300 míst)** uskutečnil muzikál Jana Stejskala **DLOUHÝ, ŠIROKÝ, BYSTROZRÁKÝ.** Účinkovali žáci a studenti Základní umělecké školy v Chrudimi.
- **7. 12. 2015 Alžběta Hubálková, členka Střediska východočeských spisovatelů, besedovala s dětmi ve škole v Jamném nad Orlicí.** Přijala pozvání od pani ředitelky Rubešové a pohovořila o své knížce **ZLATÍČKA**, která vyšla ve vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí. Žáci 1 – 5. ročníku se dozvěděli proč a za jakých okolností knížka vznikla, co je důležité při psaní, jak je důležité mít

v životě nějakou zálibu, kterou člověk dělá s láskou a s plným nasazením a vytrvalostí. Děti byly spontánní, závěrem překvapily autorku četnými otázkami.

Alžběta Hubálková s dětmi, které se zúčastnily besedy

• **O pleněrech, literárních setkáních a mezinárodní spolupráci.**

I v uplynulém roce jsem měla možnost zúčastnit se několika plenérů a literárních setkání s mezinárodní účastí. První již na konci dubna v Nové Pace organizovaný Evou Šinkmanovou, jehož se zúčastnili vedle Čechů také malíři z Polska, Ruska a Ukrajiny. Na závěr plenéru se konala výstava prací v galerii kulturního domu za přítomnosti představitelů města, družebního města z Polska a veřejnosti. Chtěla bych zdůraznit, že obrazy z předchozích plenérů jsou trvale vystaveny na chodbách Městského úřadu v Nové Pace.

Následoval plenér u nás v Křinicích, rovněž s účastníky z Polska a Ukrajiny, plenér v Bielawě, v německém Erlangenu, v Rybné v Polsku, ve Štětíně a jeho druhá část v závěru roku v Sovích horách v Sokolci. Všechny plenéry byly mezinárodní a vyznačovaly se vřelou přátelskou atmosférou s výměnou zkušeností, se závěrečnými prezentacemi a výstavami, součástí některých byla i prezentace poezie účastníků. Na ni pak v případě interdisciplinárního plenéru ve Štětíně přirozeně navázalo vydání antologie příhraničí Od Nysy k Nise, zahrnující 6 polských a pět českých básníků, jejichž tvorba se váže k oblasti mezi Kladskem s Klodzkou Nysou a Jabloncem nad Nisou a kteří se aktivně účastní polsko-české spolupráce. Dalším pokračováním plenérů jsou potom výstavy jejich účastníků zejména v Čechách (Krystyna Lesniewska-Pasionek v Broumově, moje v Biellawě), vydané publikace (Bielawa), případně kalendáře (plenér v Křinicích).

Na literární festivaly byl bohatý především podzim. Na pozvání oddělení Sva-
zu polských spisovatelů v Jelení Hoře jsem se zúčastnila Setkání pod Sněžkou,
kde jsem měla možnost představit svou poezii v hodinovém pořadu a potkat
vedle organizátorů setkání, s nimiž se znám z jiného festivalu, i další zajímavé
tvůrce. Setkání se uskutečnilo v Karpači a jeho součástí byla i procházka po okolí
a návštěva soukromého muzea – sbírky hraček jedné z účastnic, rozbory textů
mladých autorů, ale i autorek zapomenutých a znovu objevovaných.

Druhým a zřejmě nejvýznamnějším zahraničním festivalem, jehož jsem se
zúčastnila, byl 38. Mezinárodní básnický listopad v Poznani, jehož zahájení
s prezentací zahraničních hostů se konalo v aule Univerzity Adama Mickiewicze
v Poznani. Součástí byla návštěva Gniezna, historického centra Polska a jeho
památek, výjezd účastníků do okolních měst na besedy ve školách (besedovala
jsem se žáky školy v Kaliszu) a další literární a hudebně-literární setkání.

Třetí ze zahraničních festivalů se konal v Polanici s příznačným názvem
Básníci bez hranic. Z Čech se jej zúčastnil také František Všeticka a Alois Mar-
houl. V jeho programu byly jako obvykle vedle prezentací účastníků zařazeny
i přednášky a diskuse o stavu současné literatury, jejím postavení ve společnosti
a výhledech do budoucna.

Součástí festivalů jsou vydávané sborníky jejich účastníků (Jelení Hora sbor-
ník připravuje), vzájemná výměna kontaktů a knížek. Obvykle vezu své knížky
(v překladu do polštiny) a zpět si přivážím vedle sborníků i knihy účastníků,
abych se k nim během následujících měsíců vracela a pokusila se něco přeložit
a předložit i vám. Mám z těchto setkání mnoho přátel, s nimiž spolupracuji,
někdy už i více než deset let. Pokládám možnost účastnit se mezinárodních
festivalů za velký přínos a obohacení literární i osobní a je mi líto, že vzhledem
k tomu, že nemáme dost prostředků na to, abychom mohli i my pozvat zahra-
niční hosty k nám, je naše účast na zahraničních festivalech velice omezená.

Věra Kopecká

Oříšek

(Moje akce Maratónu 2015)

Světlem lampy se mi dere k počítači houstnoucí tma zvenku a já mám v sobě
jakýsi vnitřní zmatek. Doléhá na mne – co na mne vlastně doléhá? Dalo by se
to nazvat „rutinou“?

Byla jsem požádána o napsání (popsání?) svých akcí v průběhu Maratónu. Měla
bych asi rozšířovat, kde, kdy, pro koho a jak...

Mé vnitřní já ovšem každou chvíli od tohoto rutinního úkolu odbíhá. Co mám
psát? Přišla jsem na besedu tam a tam, řekla jsem toto a toto, bylo tam tolik a tolik
posluchačů, zatleskali mi... není to zbytečné a pomíjivé?

Pokouším se najít něco, co až tak pomíjivé není, co mi umožnilo mnohé pochopit. Bohužel mě to odvádí od faktů, která jsou pro sponzory (a možná i pro některé čtenáře Kruhu), důležitá.

Dobrá: Ať se tedy vlk nažere a koza zůstane celá!

Důležitým aspektem Maratónu je naše dlouholetá spolupráce s Klubem autorů literatury faktu. Tento klub totiž považuji za jednu z nejsmyslnějších literárních organizací u nás. Udílení cen KALFu spojené s besedami a čteními v místních školách probíhá v Letohradu každoročně, tedy proběhlo i letos. Každoročně ovšem není oceněn náš autor – letos byl – Milan Báča. Všichni mu upřímně gratulujeme. Jenže o této akci jsme už v minulém čísle Kruhu četli.

Křest sborníku O ženách a pro ženy v Přelouči. I o něm jsme se již v čísle 42 našeho bulletinu dozvěděli vše podstatné. Práce na něm ničila moje manželské soužití s docentem H. téměř celý rok – ovšem nakonec se vše v dobré obrátilo. Po křtu přišli mnozí, kteří nám poklepali po ramenu a řekli: Povedlo se. Jedinou informaci jsme se o křtu sborníku v Přelouči nedozvěděli, tedy to, že celá akce byla provázena originálními hudebními vstupy Jana Stejskala a jeho zpěvačky, která interpretovala Janovy vlastní texty.

Je tedy vůbec ještě něco, co by stálo za zmínku?

Možná ano. Oříšek.

Jinými slovy, šňůra mých čtení a besed s dětmi na Moravě. Téměř pravidelně mě o tuto aktivitu žádá Moravská zemská knihovna zastoupená paní Helenou Jalovou. Čtení a besedy s dětmi na školách včetně mnou vymyšlených „čtení řízených“ představuje něco, co už je dlouho s mojí prací pro veřejnost neodmyslitelně spjato. Speciálně na Moravu jezdím ráda. S rutinou to nemá nic společného. Paní Helena naplňuje šňůru setkání s dětmi v knihovnách, školách, ale i školičkách, které mají třeba jen pouhou hrstičku žáků. (Blansko, Letovice, Lysice, Jedovnice, Voděrady... Kdyby to mělo být ještě v číslech, tedy cca po 25 dětech, poslouchalo mě tedy přibližně asi 120 dětí)

Oříšek.

Možná, že není na místě o něm hovořit. Anebo je?

Připadá mi až úsměvné, že něco takového, jako je malý plod ořešáku, mě dokáže vyvést z míry.

Besedovat s dětmi tak, že já jsem naslouchající a ony těmi, kdo besedují, mě naučil můj dávný přítel – František Nepil. Naučil mě naslouchat pozorně, jakkoli možnost pozorného poslouchání bývá často únavou ze šňůry akcí značně omezená.

V Čechách se mi stalo i to, že paní učitelka po skončení dvouhodinové besedy se čtením řekla: Tak, děti, šup šup! spěcháme! A nechala mne stát uprostřed prázdné třídy bez jediného kouzelného slovíčka „děkujeme“.

Na Moravě jsou děti paními učitelkami a knihovnicemi skvěle připravené. Nejenže vědí, s kým se uvidí, ale dokonce znají i mé knížky. Přinášejí mi obrázky koníků a kocourů Zrzounů, i kočičky vtipně vyrobené z froté ponožek atd. Setkáni s „těmi malými“, asi tak do páté třídy, bývají vřelá a bezprostřední. Jaké je to s týnejdžry? Prostě – ach, jo – ta puberta!

A já vždycky přemýšlím nad tím, kdy se to stane. Kde je ta hranice mezi beze-lstnou sladkostí a přehliživou lhostejností. Kdy už ti malí, tlačící se kolem mne a bombardující mě otázkami, jako by házeli kamínky do vody, kvákající jako žabí potěr pod hvězdami, okouzlení tajemností nemateriálních pokladů, začnou místo hvězd nad hlavou vnímat značkové oblečení, reklamou doporučené pitomosti, lepší a nejlepší mobilní telefony či druhy a počety autáček, které rodina vlastní. Tedy – odkdy začnou podléhat nelitostné výchově naší utilitární konzumní společnosti.

Po jedné besedě v pidiškoličce (čítající osm žáků a velmi zainteresovaného pana ředitele), spočinula dětská ruka v té mé: To je pro vás!

- Opravdu? Jenom pro mne?

Holčička kývá.

Sváteční chvíle. Popelčin oříšek jenom pro mne. Žasnu, že se láska a vnímavost dítěte dá vzít jen tak do hrsti. Kde je hranice mezi očarováním a rozčarováním? Běžné rutinní besedy s dospělými často zavánějí nijakostí. Besedy s dětmi a mládeží pro mne znamenají jistou rozpolcenost. Ta mi ovšem umožňuje komunikovat zároveň s těmi „oříškovými“ i s těmi, kteří představují protimluv zvrácené dět-skosti, neboť již „zmoudřeli“. Dětsví je to tam a dospělost v nedohlednu. Jenže co my o tom víme...

Darovaný oříšek leží tady, na mém psacím stole. Světlo lampy již obsahuje i tmou stromů za okny a já nepřestávám řešit otázku: Kdy? A proč vlastně... Věřím, že to na některé z příštích besed zjistím. Snad jednou ten oříšek opravdu rozlousknu...

Marcella Marboe

Čtení a beseda s dětmi ve škole v Letovicích

• Závěr 11. Východočeského uměleckého maratónu.

4. prosince se v prostorách konferenčního sálu Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové konala pod vedením předsedkyně SVČS Evy Černošové schůze Střediska východočeských spisovatelů.

Kromě již tradičního setkání na závěr Maratónu byl na této schůzi projednán a schválen nový název naší organizace Středisko východočeských spisovatelů, z. s. (zapsaný spolek) a nové stanovy. Obojí bylo nutné v důsledku změn v Občanském zákoníku, veškeré právní služby s tím spojené poskytla Středisku renomovaná královéhradecká advokátní kancelář Havlíček & Janeba jako sponzorský dar.

Vedle této důležité, ale formální části seznámili vedoucí oblastí přítomné s průběhem Maratónu v jejich regionu.

Program obohatilo vystoupení studenta Štěpána Křováčka, který zahrál několik skladeb na violoncello. V závěru oficiální části schůze poděkovala předsedkyně kytičkou aktivním členům Střediska za jejich práci.

Při následném rautu měli účastníci prostor k rozhovorům, mohli pohovořit o svých plánech a připravovaných akcích i námětech k činnosti Střediska. S vedoucí oddělení vnějších vztahů SVK, která se nám po celý čas věnovala, byly též dohodnuty další formy spolupráce. Děkujeme SVK v Hradci Králové za poskytnutí reprezentativních prostor.

Byla velká škoda, že na toto setkání přijelo pouhých dvacet členů, přestože členové Střediska byli s dostatečným předstihem o schůzi informováni.

Věra Kopecká

ZAZNAMENÁVAME A KOMENTUJEME

JUBILEA

Kulatá: Zdenka Líbalová	1. 4.
Ruda B. Beran	8. 4.
Miroslava Míčková	21. 5.

DODATEK K NOVÝM KNÍŽKÁM V ROCE 2015

- Věra Kopecká – **SLOVA NA VODĚ** – sbírka básní ve vydavatelství Věra Kopecká. Ilustroval Tadeusz Suski, (2015, str. 121).
- František Uher – **AFORISMY 5 aneb Poslední bitva** – soubor aforismů v nakladatelství ALFA-OMEGA Praha – východ. Ilustrovala Věra Martínková (2015, str. 31).

- Jiří Faltus – **KNÍŽKA PRO MIMI Z BRÍŠKA** – verše pro děti a maminky v nakladatelství ALFA-OMEGA Praha – východ. Ilustrace Lucie Bax (2015, str. 31).
- Jiří Faltus – **KAŽDÁ RADA DRAHÁ** – soubor aforismů v nakladatelství ALFA-OMEGA Praha - východ. Ilustrace autor. (2015, str. 34).
- Zdeněk Jirásek – **OSAMĚLÝ PIJÁK ČAJE** – sbírka básní s ilustracemi J. Kalenského vyšla ve vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí. (2015).
- Petr Chvojka – **MILOSTNÁ VÁBENÍ** – sbírka poezie s ilustracemi Ondřeje Hanzlíka. (2015 str. 48).
- Zdenka Líbalová – **NESPLACENÁ SMĚNKA** – sbírka básní. Vydaly Trampsavecké miniatury č. 46. Str. 22.
- Václav Franc – **GENIÁLNÍ BLBINY PRO TÁTY A MAMINY** – Veselé básničky inspirované tvorbou Jiřího Žačka, věnované k jeho sedmdesátce. Vydáno v Knihovničce.cz. Str. 60.
- Miroslav Skačáni – **POMOC! TRPÍM DEPRESÍ!** – 2. vydání populárně psané publikace o depresi jako nemoci. Jihlava. Str. 86.

OCENĚNÍ

Almanach české poezie PASTÝŘI NOCI (vydal Milan Hodek, Hradec Králové 2014), jehož spoluautory jsou Eva Černošová, Věra Kopecká, Libuše Matysíková a Martin Videnský, obdržel v úterý 10. 11. 2015 v Senátu ČR v Praze Cenu Petra Jilemnického. Převzal ji editor knihy Vladimír Stibor.

BLAHOPŘEJEME

INFORMACE

Václav Smejkal a redakce Jana Soukupová a V. J. Hopepage, vyslali na internet v únoru 2016 nový NEWSLETTER v pořadí již dvacátý. Jeho obsahem jsou tentokrát texty k významným životním jubileím spisovatelky Marcelly Marboe z Řečan nad Labem a spisovatele Františka Uhra z Havlíčkova Brodu. Dále vzpomíná na malíře Jaroslava Bittla z České Třebové a představuje stolní kalendář Města Lanškroun. Stručné texty jsou doplněny mnoha barevnými fotografiemi a kresbou historické budovy radnice v Lanškrouně od V. Smejkala. Kontakt: smejkalv.jmb@email.cz

Seifertovy Kralupy 2016

Město Kralupy nad Vltavou vyhlašuje, na památku básníka Jaroslava Seiferta, **autorskou literární soutěž v rámci**

21. ročníku festivalu poezie a přednesu Seifertovy Kralupy.

Literární soutěž je určená všem občanům ČR bez omezení věku a probíhá ve dvou věkových kategoriích – 14 až 18 let (dovršených do 30. 6. soutěžního roku), a nad 18 let bez omezení. Do soutěže lze přihlásit jednotlivé básně i cykly. Podmínkou je zaslat maximálně 200 původních, dosud nepublikovaných, česky psaných veršů elektronicky nebo vytištěné ve čtyřech exemplářích. Jedna z básní musí mít formu sonetu. Soutěž je anonymní, a proto práce nesmí být podepsány ani jinak označeny. Práce zasílané poštou bude obsahovat: tři neoznačené exempláře a neporušenou, zalepenou obálku, ve které bude čtvrtý exemplář se jménem, příjmením, věkem a bydlištěm. V elektronických verzích budou údaje vypsaný v těle e-mailu, nikoli v příložených básních, které budou ve formátu doc. nebo pdf.

Uzávěrka je 31. 5. 2016. Vítězné práce vybrané odbornou porotou budou odměněny.

Vyhlášení výsledků soutěže proběhne v rámci festivalu poezie a přednesu Seifertovy Kralupy.

Práce zasílejte na adresu: Městský úřad Kralupy n. Vlt., „Seifertovy Kralupy“, k rukám J. Daňhelové, Palackého nám. 1, 278 01 Kralupy n. Vlt., telefon 315 739 866 – e-mail: jaroslava.danhelova@mestokralupy.cz.

- **Definitivní čára za minulostí – čárový kód s diskrétní zónou.**
- **Erotické literatuře se věnovala na plný podvazek.**
- **Ráno se v domově důchodců začíná studiem jídelníčku.**
- **Začnou-li padat hlavy, je to signál k ukončení schůze.**
- **Strká do všeho nos – nic jiného nemá po ruce.**
- **Psaní paměti – příprava na život.**
- **Když život nestojí za nic, ještě pořád můžete mít více ze sledování televize.**

aforismy Jiří Faltus

OBSAH KRUHU 43

V. Kopecká: Ilustrace.....	1
M. Kubíček: Krásnotvárný svět.....	2
M. Dušek: Na slovíčko se spisovatelkou a básnířkou Marcellou Marboe.....	3
M. Marboe: Jak zařídit, aby záda nebolela; Táhnou eso z rukávu.....	7
M. Dušek: Na slovíčko se spisovatelem, básníkem a aforistou Františkem Uhrem.....	12
F. Uher: Průnik časem; Abstraktní manifesty.....	15

Literární část

J. Tošner: Definitiva, Jako vždycky, Koronární jednotka.....	18
J. Jonáš: Zklamání.....	19
Z. Jirásek: Dejte mi kosu, Inventura, Úřad.....	20
J. Stejskal: Horní versus dolní.....	21
V. Kopecká: Voda ve vodě, Muzikantská, Na vahách, Pnutí kamene.....	26

Host Kruhu 43

V. Milošević: Jen ona stála ve větru, Sarajevani, Otrok.....	27
--	----

Publicistika

O. Novotná: Autobus do města.....	28
Š Saadouni: Lobbistická šmelina.....	29

Pardubické střípky 2015 (I. a II. kategorie)

F. Uher: Pardubický perník (úvod).....	31
B. Bartoničková: Co dokází lidské ruce.....	31
K. Haasová: Co dokážou lidské ruce.....	32
L. Jirgesová: Vlak neštěstí.....	32
K. Pallová: Trať naděje.....	34

Ohlasy a recenze

F. Uher: Z nových knih.....	39
J. Faltus: Vezmu tě za ruku.....	42
J. Lojín: České vraždění v detektivce Milana Duška.....	43
J. Faltus: Nejen o stavu společnosti.....	44
D. Poláková: Slovo čtenářky.....	45

XI. maratón 2015 – dokončení

Autogramiáda v Jihlavě; Křest knihy láskolamy v Městské knihovně v Hradci Králové; Ctnosti a neřesti v KD Zaječice; Autorské čtení začínajících literátů v Pardubicích; autorské čtení v Přelouči; autorské čtení v pečovatelském domě v Nasavrkách;

Pardubické poetické setkání; Dvě akce ve Svitavách; Poetický večer v Letohradu;
Křest knihy Osud si nevybíráme ve Vědecké a studijní knihovně v Hradci Králové;
Muzikál Dlouhý, Široký a Bystrozraký v chrudimském divadle; Beseda s dětmi ve škole
v Jamném nad Orlicí; O pleněrech, literárních setkáních a mezinárodním setkávání;
Oříšek M. Marboe; Závěr XI. literárního maratónu.....46

Zaznamenáváme a komentujeme

Jubilea, Nové knížky našich autorů v roce 2015, ocenění almanachu české poezie
Pastýři noci, Newsletter č. 20, Seifertovy Kralupy 56

Aforismy: Jiří Faltus 2, 30, 58

Fotografie: Míla Dušek, Cai Zhiyi, Milan Vaňkát, Patrick Marek a další.

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů

Ročník XII. – číslo 43 – duben 2016

Odpovědní redaktori: Milan Dušek, Jiří Faltus, František Uher, Věra Kopecká,
Jiří Lojín

Obálka: Jiří Hrabinec, Miloslav Dušek jun.

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 44 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (próza a publicistika)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Jiří Faltus – Zborovská 221, 563 01 Lanškroun (poezie)

e-mail: faltus.jiri@centrum.cz

Elektronicky ve WORDU (v text. Editoru) velikost písma 12, písmo Times New Roman.

Uzávěrka příspěvků: čtvrtek 30. května 2016

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Pardubice

**Toto číslo vyšlo z předplatného členů Střediska východočeských spisovatelů
a městských knihoven, které bulletin odebírají, s přispěním vydavatelství
OFTIS v Ústí nad Orlicí.**

